

KRISTIINANKAUPUNKI-NOKIA 400+110 Kv VOIMAJOHTOHANKE

LIITE 1 – ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT

Tässä julkaistuista lausunnoista on tietosuojasyistä poistettu tarkemmat kiinteistö- ja yhteystiedot sekä lausuntojen johdantotekstit, joissa on referoitu nähtävillä ollutta arviointiohjelmää. Lausuntojen alkuperäistä sisältöä on tässä verkkoversiossa paikoin tiivistetty ja poistettu hyperlinkit. Alkuperäiset versiot mahdollisine liitekarttoineen on toimitettu hankkeesta vastaavan käyttöön. Lausunnot ovat seuraavassa aakkosjärjestyksessä.

Ei lausuttavaa: Museovirasto, Pohjois-Savon ELY-keskus; Järvi-Suomen kalatalouspalvelut, Traficom

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Luonnonsuojelu

Yleisesti luontoarvoista ja niiden selvitystarpeista

Luonnonsuojeluyksikkö katsoo, että voimajohtoreitin toteutuminen vaikuttaa paikallisesti elinympäristön menetyksenä, mutta saattaa myös kasvattaa mahdollisuutta joidenkin lajien leviämisesteele vaikuttaen siten haitallisesti elinympäristöjen kuten myös luonnonsuojelullisesti arvokkaiden suojelualueiden kytkeytyneisyyteen. Vastuualueellamme johtokäytävä kasvaa esimerkiksi Pyhävuoren alueella Lapväärtissä reittiosuudella B-C yli 190 metriä leveäksi. Arviointiohjelmassa on myös tunnistettu avoimena pidettävän johtoauekan reunavaikutus. Luonnonsuojeluyksikkö pitää muiden maankäyttöhankkeiden yhteisvaikutuksen arviointia hyvin keskeisenä; esimerkiksi muut sähkölinjasuunnitelmat sekä tuulivoimapuisto-, maa-ainestenotto-, turvetuotanto- ja mahdolliset isommat tiehankkeet. Myös kaavoissa esitettyjä viherkäytäviä ja ekologisista käytäviä tulee eri ratkaisumallein pyrkiä ottamaan huomioon. Erityisesti luonnontilaisia tai luonnontilaisenkaltaisia luontokohteita tulisi pyrkiä säästämään linjasuunnittelussa ja myöhemmin pylväspaikkojen suunnittelussa. Myös varttuneemman metsänkuviot ja uhanalaiset luontotyytit tulee huomioida vaihtoehtoja punnittaessa.

Luontodirektiivin IV (a) mukaisten lajien osalta liittyvät maastohavainnot ja tehtyjen havaintojen huomiointi tulee esittää tarkemmin selostuksessa, jotta niihin kohdistuvat vaikutukset on mahdollista arvioida. Nyt ohjelmassa on mainittu, että direktiivilajien maastohavainnointi on tehty paikkatietoaineistoihin ja aiempiin havaintoihin perustuvalla elinympäristöpotentiaalitarkastelulla ja että luontoselvitysten yhteydessä pystyttiin tunnistamaan potentiaaliset elinympäristöt riittävällä tasolla selostusvaiheen vaikutusarviointeja varten. Luonnonsuojeluyksikkö katsoo, että esiintymisalueiden kytkeytyneisyys tulee turvata ja esimerkiksi liito-oravalle tulee esittää ratkaisumalleja, joiden avulla mahdollisesti haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää. Arvioitaessa metsäluontokohteiden merkitystä liito-oravalle tulee huomioida lajin lyhytikäisyys ja asuttujen reviirien vaihtelevuus.

Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista vain liito-oravan osalta on tehty maastaselvitys. Muun eläinlajiston osalta (muun muassa lepakot, viitasammakko, saukko, suurpedot) on suoritettu lähtöaineiston sekä maastohavaintojen pohjalta niin sanottu elinympäristöpotentiaalitarkastelu eli tunnistettu kyseisille lajeille soveltuvia elinympäristöjä. Tarkastelun perusteella erillisselvityksille ei ole tunnistettu tarvetta tässä hankkeessa.

Luonnonsuojeluyksikkö katsoo, että saukon osalta selvitys on tarpeen laatia, mm. jotta vaikutukset Lapväärtinjokilaakson Natura-alueen suojeluperusteisiin voidaan arvioida. Myös muualla virtavesien ylityspaikoilla tulisi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tarkastella hankkeen vaikutuksia saukkoon ottaen huomioon, että saukko kuuluu tiukan suojelun piiriin ja lajin on todettu hantealueella esiintyvän. Lepakoille tärkeitä alueita tulisi tarkastella myös laajemmin kuin vain alueelle tyypillisen metsärakenteen kautta.

Esimerkiksi mahdollisten talvihorrospaikkojen, tärkeiden ruokailualueiden ja siirtymäreittien esiintyminen hankkeen vaikutusalueella tulee selvittää. Muiden lajien osalta, ilman erillisselvityksiä, tulee potentiaalisilla esiintymispaikoilla noudattaa varovaisuusperiaatetta ja suunnitella rakentaminen niin, ettei lajien mahdollisiin esiintymiin kohdistu kielteisiä vaikutuksia. Potentiaaliset elinympäristöt sekä niihin mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset ja vaikutuksia lieventävät toimet tulee esittää selostuksessa.

Lajihavaintojen lähdeaineistona vaikuttaa käytetyn vain avoimia aineistoja. Arviointityön pohjaksi tulisi tehdä Lajitietokeskukseen aineistotietopyyntö sensitiivisistä lajeista, mikäli tietoja ei ole hankittu.

Hankealueen pohjoisosassa on useita tummaverkkoperhosen esiintymiä. Lajin esiintyminen hankkeen vaikutusalueella tulee selvittää ja huomioida hankkeessa. Tummaverkkoperhosen suojelun ja hoidon edistämistä tehdään Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikössä, josta voi pyytää tarkempia tietoja mm. kartoitus- ja hoitokohteista sekä tarpeista lajin suojelun turvaamiseksi.

Ohjelmassa on ansiokkaasti tukeuduttu luontoselvityksien ja luontovaikutusten arviointioppaaseen (Mäkelä ja Salo 2021). Kuitenkaan oppaan suosittelimia erillisiä linnuston maastoselvityksiä ei ole tehty ja ELY-keskus pitää tätä arviointiohjelman merkittävänä puutteena. Yhtenä vaikutusarvioinnin menetelmänä on ohjelmassa listattu vaikutusten arviointia linnuston arvokkaisiin elinympäristöihin ja lentoreitteihin, sekä törmäysriskin arviointi. Jää epäselväksi, miten törmäysriskiä on tarkoitus arvioida, mikäli ei ole tarkempaa tietoa lajeista, ja niiden yksilömääristä ja sijainnista. Luonnonsuojeluviranomainen katsoo, että luontokato ja linnuston uhanalaisuus huomioiden, arviointiohjelmaa tulee täydentää linnuston maastoselvityksillä potentiaalisesti arvokkailla alueilla/elinympäristökuvioilla. Pesimälinnuston maastoselvityksien tarpeellisuutta perustelee myös Kristiinankaupungissa ja Karijoella sijaitseva kansallisesti tärkeä linnustoalue, FINIBA-alue Suupohjan metsät, jonka läpi suunniteltu voimajohtoreitti kulkee. YVA-ohjelmassa on myös taustatietona todettu, että voimajohtoreitin varrella tavataan lintudirektiivin liitteen I lajistoa sekä uhanalaiseksi luokiteltuja metsälintulajeja. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida voimajohtoalueen lopullinen kokonaislevyden merkitys Kristiinankaupungin ja Isojen kunnissa sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö toteaa, että voimalinjahankkeesta saattaa aiheutua vaikutuksia alueelle siirtoistutuksin luotuun metsäpeurapopulaatioon. LUKEn asiantuntijalausuntojen perusteella vaikutuksia saattaa metsäpeuran osalta ulottua aina 4 km säteelle voimalinjasta. Vain muutaman sadan metrin päässä suunnitellusta reitistä sijaitsee Lauhanvuoren Natura 2000 -alue ja kansallispuisto, jonne sijoittuvat myös YVA-ohjelmassa kuvatut Metsäpeura Life -hankkeen istutukset. Laji tultaneen liittämään mm. Lauhanvuoren Natura 2000 -alueen suojeluperusteeksi seuraavassa Natura-verkoston tietojen ajantasaistamisprosessissa. Voimalinjasta saattaa olla vaikutuksia metsäpeuran kulkuyhteyksiin. ELY-keskus katsoo, että metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi lajille tärkeät vasomis- ja laidunalueet tulee tarkistaa Luonnonvarakeskukselta ja Metsähallitukselta. Voimajohtohankkeen vaikutuksia lajiin tulee tarkastella erityisen tarkasti, sillä siirtoistutusten onnistuminen ja samalla uuden metsäpeurapopulaation luominen alueelle on ensiarvoisen tärkeää lajin suojelun kannalta.

Maisemavaikutuksien arviointi

Luonnonsuojeluyksikkö haluaa korostaa, että arvioitaessa voimajohtohankkeen maisemavaikutuksia tulisi arvioida myös vaikutuksia luonnonmaisemaan. Luonnonmaisemassa tapahtuvat muutokset voivat voimakkaasti heijastua ihmisten luontokokemukseen erityisesti virkistyskäytön kannalta tärkeillä alueilla. Tarkastelu tulisi ulottaa yhtenäisiin metsäisiin luonnonalueisiin, luonnonmaiseman kannalta herkille alueille ja herkkiin kohteisiin sekä näiden muodostamiin maisemakokonaisuuksiin. Voimajohtotulisi ensisijaisesti sijoittaa olemassa oleviin johtokäytäviin ja huomioida myös luonnonmaiseman kannalta eheät maisemakokonaisuudet, maastonmuodot, tärkeät katselusuunnat ja arvokohteet. Voimajohtoreitille tai sen

läheisyyteen sijoittuu esimerkiksi laajoja suoalueita, joihin usein liittyy myös virkistyskäytölle tärkeitä alueita ja reitistöjä. Voimajohtoreittien vaikutukset suoluonnon ominaispiirteisiin voivat ilmetä arvokohteen maisema-arvojen muuttumisena. Voimajohdon suunnittelussa tulee huomioida maisemavaikutuksia lieventävät toimet.

Vaikutukset Natura 2000 -alueisiin

Ohjelmassa on esitetty harkinta Natura-arvioinnin tarpeesta ja sen pohjalta alueet, joille laaditaan varsinainen LSL 65 § mukainen Natura-arviointi YVA-selostusvaiheessa. Luonnonsuojeluyksikkö yhtyy toimialueensa osalta ohjelmassa esitettyyn päätelmään siitä, että Lapväärtinjokilaakson Natura-alueelle tulee laatia LSL 65 § mukainen Natura-arviointi. Selvitys Natura-arvioinnin tarpeesta Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella on laadittu Pyhävuoren ja Lauhanvuoren Natura-alueille. Ns. tarveharkinta on selvitys, jossa tarkastellaan, onko suunnitelman tai hankkeen toteuttaminen omiaan aiheuttamaan Natura 2000 -alueelle merkittäviä kielteisiä vaikutuksia alueen suojelutavoitteiden kannalta. Jos merkittävien vaikutusten aiheutumista ei voida varmuudella sulkea pois suunnitelmasta tai hankkeesta on tehtävä asianmukainen arviointi. Ohjelmavaiheessa tehtävä selvitys perustuu tavallisesti olemassa oleviin tietoihin, saatavilla olevaan tietämykseen ja kokemukseen sekä asiantuntijalausuntoihin. Lieventäviä toimenpiteitä ei voida ottaa tässä tarkastelussa huomioon.

Ohjelmassa todetaan Lauhanvuoren Natura-alueen osalta seuraavaa: ”Natura-alueen ja voimajohtoreitin väliin jäävä suojavyöhyke on kangasmetsää. Virtaamat suuntautuvat voimajohtoreitin suunnasta Lauhavuorta kohti. Natura-alueen lähialueen hydrologiset olosuhteet voidaan huomioida pylvässijoittelussa ja rakentamistavoissa siten, ettei Natura-alueen luontotyypeille aiheudu niiden hydrologista nykytilaa heikentäviä muutoksia. Voimajohdon ja Natura-alueen väliin jäävä reunavyöhyke on riittävä pienilmastoon vaikuttavan reunavaikutuksen estämiseksi. Voimajohtoreitin läheisyyteen Lauhavuoren eteläpuolella ei sijoitu tiedossa olevia liito-oravahavaintoja. Voimajohtoreitin läheisyyteen Lauhavuoren Natura-alueen kohdalla ei sijoitu saukolle soveltuvia virtavesiä, eikä voimajohdon rakentaminen vaikuta saukolle mahdollisesti soveltuvien virtavesien hydrologiaan.” Luonnonsuojeluyksikkö pitää tehtyä selvitystä puutteellisena siitä syystä, ettei siinä ole tuotu esiin mahdollisia heikentäviä muutoksia alueen hydrologisiin olosuhteisiin ilman lieventäviä toimenpiteitä. Mikäli katsotaan, että heikentäviä vaikutuksia voi muodostua ilman esitettyjä lieventäviä toimenpiteitä, ylittyy LSL 65§:n mukainen arviointikynnys edellä esitetyn perusteella. Myöskään liito-oravaa koskeva tarkastelu ei ole riittävän perusteltu. Liito-orava on alueen suojeluperusteena oleva laji, jonka on todettu alueella esiintyvän. Natura-arvioinnin tarpeen selvittämisessä tulee huomioida mm. hankkeen vaikutus Natura-alueen ulkopuolisiin reviereihin ja kulkuyhteyksiin, mitä kautta vaikutukset voivat heijastua myös Natura-alueen populaatioon.

Pyhävuoren Natura-alueen osalta ohjelmassa todetaan, ettei voimajohtojen rakentamisesta arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Pyhävuoren Natura-alueen suojeluperusteina oleville luontotyypeille tai niille tyypilliselle lajistolle eikä tarvetta luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiselle Natura-arvioinnille ole. Luonnonsuojeluyksikkö katsoo, että selvitys on tehty puutteellisesti, sillä liito-oravaa ja siihen mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia ei ole selvityksessä käsitelty ollenkaan, vaikka laji onkin mainittu suojeluperusteena. Natura-arvioinnin tarpeen selvittämisessä tulee huomioida mm. hankkeen vaikutus Natura-alueen ulkopuolisiin reviereihin ja kulkuyhteyksiin, mitä kautta vaikutukset voivat heijastua myös Natura-alueen populaatioon.

Ohjelmassa ei ole selvitetty Natura-arvioinnin tarvetta Lassinharjun (SAC) ja Hanhikeitaan (SAC/SPA) Natura-alueille. Lassinharjun Natura-alueella esiintyvään liito-oravaan voi vaikutuksia heijastua edellä kuvatulla tavalla. Hanhikeitaalla ja sen läheisillä suoalueilla esiintyvään uhanalaiseen lintulajiin sekä muuhun lintudirektiivin mukaiseen suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuvia vaikutuksia tulisi

tarkastella. Erityisesti SPA-alueiden läheisyydessä arviointikynnys tulisi pitää varsin matalana. Ohjelmaa on täydennettävä tältä osin.

Ohjelmassa laadittu selvitys Natura-arviointeja koskien on puutteellinen edellä esitetyistä syistä. Ohjelmasta ei käy myöskään ilmi, onko Natura-alueiden osalta käytetty lähdetietoina julkisia vaiko salattuja Natura-tietolomakkeita, joissa on listattuna myös salassa pidettävät lajit. Luonnonsuojeluyksikkö katsoo, että LSL 65 §:n mukainen Natura-arviointi tulee laatia ainakin Lapväärtinjokilaakson ja Lauhanvuoren Natura-alueille. Selvitys Natura-arvioinnin tarpeen osalta tulee laatia Lassinharjun ja Hanhikeitaan Natura-alueille ja tarkentaa edellä esitetyn mukaisesti Pyhävuoren Natura-alueen osalta. Mikäli täydennetyn selvityksen perusteella merkittävien vaikutusten aiheutumista ei voida varmuudella sulkea pois, on kyseisille Natura-alueille tehtävä asianmukainen arviointi.

Luonnonsuojelulain mukaisten lupien tarve

Kappaleessa 1.4 on käsitelty mm. mahdollista luonnonsuojelulain mukaisen poikkeuslupamenettelyn tarvetta. Yleisesti voidaan todeta, että hanke tulee ensisijaisesti suunnitella toteutettavaksi siten, ettei lajien, luontotyyppien tai luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöksistä poikkeamiselle ole tarvetta, ja toiseksi niin, että kielteiset vaikutukset jäävät lupaa edellyttävissäkin tilanteissa mahdollisimman pieniksi. Vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuminen on myös yksi luvan myöntämisen kriteereistä luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien kohdalla, mikä on syytä huomioida mm. ohjelmassa mainittujen, poikkeamista edellyttävien liito-oravareviirien kohdalla. Yksityismaiden luonnonsuojelualueiden osalta tulee huomioida hankkeen toteutusmahdollisuudet luonnonsuojelualueiden perustamispäätöksissä annettuihin rauhoitusmääräyksiin nähden ja arvioida tarve hakea LSL 24 § 4 mom. mukaista lupaa rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen, joka voidaan myöntää kyseisessä momentissa mainituin edellytyksin. Mikäli edellytyksiä luvan myöntämiselle ei ole, voi harkittavaksi tulla myös LSL 27 § mukainen menettely yksityisen luonnonsuojelualueen lakkauttamiseksi kokonaan tai osittain tai sen rauhoitusmääräysten lieventämiseksi.

Pohjaveden suojelu

Suunniteltu voimajohtoreitti sijoittuu osuudella Kristiinankaupunki-Isojoki kahdelle ja osuudella Isojoki-Kankaanpää yhdelle pohjavesialueelle.

Pohjanmaan osalta voimajohto kulkee Bötombergen pohjavesialueen halki Kristiinankaupungissa. Bötombergen (1028704) luokitellaan 1-luokkaan ja sen kokonaispinta-ala on 3,35 km² ja muodostumisalueen pinta-ala 1,97 km². Arvio muodostuvan pohjaveden määrästä alueella on 600 m³/d. Alueen määrällinen ja kemiallinen tila (EU) on hyvä. Pohjavesialueeseen/VEETlin linkitettyjä vedenottoja on yksi.

Bötombergenin pohjavesialue on Etelävuoren kallion kylkeen kerrostunut rantakerrostuma. Muodostuma voidaan lukea osaksi alueella kulkevaa katkonaista ja paikoin erittäin huuhtoutunutta harjujaksoa ja sen yhteydessä esiintyviä rantakerrostumia. Vesi otetaan pääsääntöisesti rinteiden lähteistä. Humuskerroksen alla lähteiden lähistöllä esiintyy 1,5–2,5 m paksuisia hiekasta, sorasta ja kivistä koostuvia kerrostumia. Alue on osittain soistunut. Osa pohjavedestä on kalliopohjavettä. Pohjavesi purkautuu pääosin lähteinä muodostuman etelä- ja itärinteillä.

Alueella on jo johtokäytävä, joka tulee laajenemaan, kun uusi johtokäytävä rakennetaan sen viereen. Bötombergenillä on useita lähteitä ja tihkupintoja johtokäytävän eteläpuolella, ja siellä sijaitsee myös Lappfjärd Vattenandelslagin vedenottamo. Hankkeessa tulisi selvittää lähteiden sijainnit ja levennetyn johtokäytävän vaikutukset, jotta pohjaveden laatuun ja määrään ei kohdistu negatiivisia vaikutuksia.

Jätinmäki (1015115) luokitellaan 2E-luokkaan. Pohjavesitutkimuksien sekä antoisuusarvion mukaan antoisuus ylittää 100 m³/vrk, mutta vedenottosuunnitelmia ei ole lähitulevaisuudessa. Kokonaispinta-ala on 1,7 km² ja muodostumisalueen pinta-ala 0,96 km². Arvio muodostuvan pohjaveden määrästä on 300 m³/d. Alueen määrällinen ja kemiallinen tila (EU) on hyvä.

Jätinmäki on osa harjujaksoa, joka tulee etelästä ja kääntyyne kulkemaan Isojokilaaksoa pitkin luoteeseen. Muodostuman rakennetta ei ole tarkemmin tutkittu, mutta pohjoisosat lienevät moreenimaisia. Jätinmäen pohjavesialue on olennaisen tärkeä pohjavedestä riippuvaisen pintavesiekosysteemin, Isojoki-Lapväärtinjoen, toiminnan kannalta.

Pintavesiekosysteemi on pohjavedestä suoraan riippuvainen, kun pohjaveden purkautumisella on merkitystä kyseisen ekosysteemin suojelulle ja säilymiselle. Isojoki-Lapväärtinjoessa elää uhanalaisia, viileää vettä ympärivuotisesti vaativia lajeja, kuten purotaimen (*Salmo trutta* ssp. *fario*) ja jokihelmisimpukka (*Margaritifera margaritifera*). Jokeen nousee kutemaan taimenta (*Salmo trutta* ssp. *trutta*) ja harjusta (*Thymallus thymallus*). Pohjaveden vaikutus ulottuu uomassa pitkälle alajuoksulle saakka. Isojoki-Lapväärtinjoki on Etelä-Suomen oloissa ainutlaatuinen, pohjavedestä riippuvainen virtavesiekosysteemi. Pohjaveden vaikutus on uomassa laaja-alaista. Isojoki-Lapväärtinjoki on Etelä-Suomen ainoita jokia, jossa yhä tavataan jokihelmisimpukkaa ja johon nousee jokikutuisia taimenia ja harjuksia. Jokihelmisimpukka on Lapväärtinjokilaakson Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleva laji.

Isojoella voimajohto kulkee Sarvikankaan pohjavesialueen halki, olemassa olevan johtokäytävän rinnalla. Sarvikangas (1015101) luokitellaan uuden luokitusmenetelmän mukaan 2-luokkaan, koska arvio muodostuvan pohjaveden määrästä ylittää 100 m³/d, mutta lähitulevaisuudessa ei ole vedenottosuunnitelmia. Kokonaispinta-ala on 9,03 km² ja muodostumisalueen pinta-ala 5,82 km². Arvio muodostuvan pohjaveden määrästä alueella on 3000 m³/d. Alueen määrällinen ja kemiallinen tila (EU) on hyvä.

Sarvikankaan pohjavesialue on osa pohjoiseteläsuuntaista harjujaksoa. Muodostuma jakautuu kahteen osaan. Muodostuman keskiosassa on Hautakankaan lähde. Muodostuman eteläpää on levinnyt laajalle alueelle ja osittain soistunut. Pohjaveden päävirtaussuunta on luoteesta kaakkoon sekä kaakosta luoteeseen. Purkautuminen tapahtuu pääosin muodostuman itäreunassa olevassa Hautakankaan lähteessä.

Maaperä, pohjavesipinnan tasot ja virtaussuunnat suunnitelluilla pylväspaikoilla tulee selvittää ja perustustapa valita tapauskohtaisesti. Happamien sulfaattimaiden esiintyminen tulee selvittää, jotta niihin liittyvät haitat voidaan ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa ja rakentamisessa. Voimajohtoon rakentamisen, käytön aikaisten huoltotoimenpiteiden sekä rakenteiden käytöstä poiston aikana tulee huolehtia siitä, ettei maaperään tai pohjaveteen pääse polttoaineita, kemikaaleja tai jätteistä aiheutuvia haitta-aineita.

YVA-ohjelman mukaan voimajohtohankkeilla ei ole todettu olevan vaikutuksia pohjaveteen. Kaivovesien määrä ja laatu tulisi selvittää lähellä sijaitsevista kaivoista ja mahdollisista pohjavesiputkista ennen töiden aloittamista, jotta lähtötilanne olisi selvillä ennen rakentamisen aloittamista.

Liikenne

Kristiinankaupunki-Nokian voimajohtohankkeen suunniteltujen voimajohtoreittien kanssa risteävät maantiet on esitetty YVA-ohjelman kuvassa 5.23. Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan alueella voimajohtoreitti risteää seututeiden 663, 687 ja 661 kanssa. Hankkeen liikennevaikutuksien arviointi tulisi käsittää voimajohtohankkeen elinkaaren eri vaiheiden aiheuttamat liikennemäärät ja niiden vaikutukset liikenteen turvallisuuteen ja toimivuuteen.

Suunniteltujen voimajohtolinjauksien sivuuttaessa tai ristetessä maanteita on huomioitava liikenneviraston (nyk. Väylävirasto) ”Sähkö- ja telejohdot ja maantiet” -ohje (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) ja siinä esitetyt periaatteet johtojen sijoittamisesta maantien läheisyyteen. Ilmajohtojen ja tien pinnan vähimmäisetäisyytenä on noudatettava väyläviraston antamia määräyksiä ja myös erikoiskuljetusreitit on huomioitava. Mikäli voimajohtojen linjausten varrelle sattuu tiedossa olevia tienparannustöitä, joissa esimerkiksi tietä siirretään tai levennetään, on tämä huomioitava johtojen ja rakenteiden sijaintipaikkaa valittaessa. Teiden muokkaus- ja parannustöiden yhteydessä tulee selvittää myös mahdollisten siltojen ja tierumpujen tarve sekä niiden vaikutukset johtojen ja rakenteiden sijaintipaikkoihin.

Valitun voimajohtolinjauksen rakenteet tulee sijoittaa maanteiden suoja-alueiden ulkopuolelle. ”Maantien suoja- ja näkemäalueella ei saa pitää sellaista varastoa, aittaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, josta tai jonka käytöstä voi aiheutua vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa tienpidolle” (Laki liikennejärjestelmistä ja maanteista 46 §:n 1 mom.) Maantien suoja-alue ulottuu seutu- ja yhdysteiden osalta 20 metrin sekä valta- ja kantateiden osalta 30 metrin etäisyydelle maantien ajoradan tai, jos ajoratoja on useampia, lähimmän ajoradan keskilinjasta. ”

Etelä-Pohjanmaan liitto

YVA-ohjelmassa on tuotu esiin Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavatilanne ja tarkasteltu voimajohtoalueen sijoittumista suhteessa maakuntakaavan merkintöihin. Keskeistä hankkeen jatkosuunnittelussa on maakuntaliiton mukaan tarkastella vaikutuksia voimassa olevan maakuntakaavan kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeisiin maisema-alueisiin, sekä Natura-alueisiin ja pohjavesialueisiin tehtävillä vaikutusten arvioinneilla.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa ollaan päivittämässä. Maakuntaliitto korjaa YVA-ohjelmassa esille tuotua kaavan päivittämisen aikataulua siltä osin, että kaavaluonnos pyritään saamaan nähtäville alkuvuodesta 2023.

YVA-ohjelmassa ympäristövaikutusten arviointia ehdotetaan kohdistettavaksi erityisesti mm. maisemaan ja kulttuurimaiseman arvoalueisiin. Maakuntakaavan taustalle on laadittu kaksi maakunnallisten maisema-alueiden selvitystä, jossa on tunnistettu voimajohtohankkeen vaikutusalueelta seuraavat maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetut maisema-alueet: Kodesjärven maisema-alue, Isojoki-Lapväärtinjokilaakson kulttuurimaisemat, Lauhanvuoren alue ja Heikkilänjokilaakson kulttuurimaisema. YVA-ohjelmassa on esitetty Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetut kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet, joita valmisteilla olevassa maakuntakaavassa päivitetään yllä mainittujen inventointien mukaisiksi. Hankkeen vaikutukset myös uusille inventoiduille, maakunnallisesti arvokkaiksi ehdotetuille maisema-alueille tulee ottaa jatkosuunnittelussa huomioon. Lisäksi YVA-selostuksessa tulee tuoda esiin, että hanke sijoittuu Lauhanvuori-Hämeen kangas UNESCO Global Geoparkin alueelle.

Etelä-Pohjanmaan liitolla on päivitettyä inventointitietoa maakunnallisesti arvokkaasta rakennetusta kulttuuriympäristöstä. Selvitykset on koottu maakuntaliiton kotisivuille. Hankkeessa ympäristövaikutusten arviointi ehdotetaan kohdistettavaksi erityisesti mm. johtoalueen levenemisen vaikutuksiin metsänomistajiin, ekologiin yhteyksiin ja elinympäristöjen jatkuvuuteen, sekä yhteisvaikutuksiin muiden hankkeiden (mm. tuulivoima) kanssa aiheutuvaan elinympäristöjen pirstoutumiseen. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (2022) on tunnistettu maakunnan laajat yhtenäiset metsä- ja suo-, sekä peltoalueet. Voimajohtohanke sijoittuu selvityksessä tunnistetun, laajan yhtenäisen Lauhanvuori-Hukankeidas metsä-sualueen länsiosaan. Selvityksessä on tunnistettu myös merkittäviä ekologisia yhteyksiä, joissa hankealueella korostuvat etenkin eteläpohjoissuuntaiset yhteydet ja Lauhanvuoren kansallispuiston alueelta tuleva ekologinen yhteys Haapakeitaan luontoarvoiltaan

merkittävälle alueelle. Hankkeen vaikutusten arvioinnissa tulee hyödyntää viherrakenneselvityksen tuloksia, johon liittyvät paikkatietoaineistot ovat saatavissa maakuntaliitosta.

Etelä-Pohjanmaan liitto on 1.12.2022 antamassaan yleisessä kannanotossa katsonut, että tuulivoiman johdosta kasvaneen sähkönsiirron oikeudenmukainen toteuttaminen vaatii uusi lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Liitto on esittänyt, että asianomaiset ministeriöt ryhtyvät talousmetsien ja metsäekosysteemien hävittämisen sekä maanomistajien etujen suojaamiseksi välittömästi siten, että uusien suurjännitelinjoiden rakentaminen uusiin maastokäytäviin on viimesijainen toteuttamisvaihtoehto, peltoalueella suurjännitevoimajohtojen toteuttaminen tapahtuu yksinomaan ns. peltopylvästyypeillä ja maanomistajille maksettavien korvausten korvauserusteiden uudelleenmäärittelytyö aloitetaan.

YVA-ohjelman taulukkoon 6–4 tulee päivittää tieto siitä, että Etelä-Pohjanmaalle on laadittu maakunnallinen ilmasto- ja kiertotaloustiekartta, joka on valmistunut vuonna 2021.

Hämeenkyrön kunta

Hämeenkyrön kunnan elinympäristölautakunnalla ei ole tässä vaiheessa lausuttavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, mutta mikäli ympäristötarkastajalla on vielä mahdollisia ympäristövaikutuksiin liittyviä huomioita, lautakunta päättää valtuuttaa elinympäristöjohtajan lisäämään ne lautakunnan lausuntoon.

Oksilamminkulman kohdalla tulisi asutus kiertää ja rakentaa voimajohtolinja vaihtoehtoista reittiä kauemmaksi asutuksesta, sillä asutettu alue on suunnittelutarvealuetta. Voimajohtolinjan alapuolista aluetta suositellaan hyödynnettäväksi perinnebiotooppialueena.

Ikaalisten kaupunki

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on käsitelty laajasti ja kattavasti hankkeen ympäristövaikutusten arviointia. YVA-ohjelman sisältö vastaa valtioneuvoston asetuksessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §:ssä esitettyä.

400+110 kilovoltin voimajohto sijoittuu nykyisen voimajohdon rinnalle. Ikaalisten osalta voimajohdon rakentamisen vaikutukset jäävät nähtävästi melko vähäisiksi. Yksittäisen maanomistajan kannalta metsäpinta-alan väheneminen voi olla kuitenkin merkittävää. Kaavoituksen osalta ei ole poikkeamisia maakuntakaavasta ja yleiskaavaa ei ole alueella.

Kakkurinlammella on ranta-asemakaava, mutta rantaosuus on M-aluetta ilman rakennusoikeutta. Särkijärven itäosassa on toteutumaton vapaa-ajan asunnon rakennuspaikka RA. Ranta-asemakaavojen ja asemakaavojen toteutumattomat rakennuspaikat tulee ottaa huomioon arvioinnissa. Särkijärven RA-paikan etäisyys on yli 100 m metsäisellä alueella, joten merkittävää vaikutusta ei ole. Voimalinjan välittömässä läheisyydessä on muutama vakituinen tai vapaa-ajan asunto, joiden käyttöön, rakentamismahdollisuuksiin ja asumisoloihin voimalinjan vahvistamisella voi sen sijaan olla merkityksellistä vaikutusta.

Erilaisia inventoituja luontokohteita on johtoalueen läheisyydessä: nevaa, kalliota, perinnebiotooppi, pienvesiä, rantaluontoa ja metsälain 10 §:n mukaisia kohteita. Tehdyssä liito-oravainventoinnissa Ikaalisissa ei havaittu liito-oravia selvitysalueella. Voimajohto kulkee yhtenäisillä metsäalueilla, joten johtokäytävän leviämisellä ja avoimena pitämisellä voi olla lievä heikentävä vaikutus ekologisiin yhteyksiin.

YVA-ohjelmassa on todettu, että ympäristövaikutuksista laaditaan yhteenveto sekä sanallisena että taulukkomuodossa. Kunkin vertailtavan osa-alueen kohdalla verrataan tarkasteltavaa vaihtoehtoa nykytilaan sekä toisiinsa. Niillä osin kuin johtoreitille ei ole vaihtoehtoa, esitetään hankkeen vaikutukset peilaten ympäristön nykytilaan. Vaihtoehtojen vertailun johtopäätöksenä esitetään arvio hankkeen ja sen

vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudesta ympäristönäkökulmasta tarkasteltuna. Tämä vaikuttaa hyvältä toimintatavalta. Pylväspaikan valinnassa ja rakentamisessa tulee pyrkiä siihen, ettei erityiskohteita vaurioiteta.

Kankaanpään kaupunki

Kaupunginhallitus päätti todeta lausuntonaan, että suunniteltu voimajohtohanke on tärkeä kaupungin uusiutuvan energian hankkeiden sähkönsiirron kannalta. Voimajohtoyhteyden suunnittelussa on kuitenkin tärkeää huomioida olemassa oleva asutus siten, että voimajohto sijoittuisi mahdollisuuksien mukaan riittävän etäälle vakituisesta asutuksesta ja loma-asutuksesta. Kankaanpään kaupunki näkee tärkeänä, että Honkaluoman, Katkonkylän ja Pukaran alueella selvitetään voimajohtojen rinnakkain asettelun sijasta johtojen vienti nostamalla tolppien korkeutta asutuilla alueilla. Kaupunginhallituksella ei ole muutoin huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Karvian kunta

Kunnanhallitus päättää lausua, että linjauksessa pyrittäisiin rakentamaan linjat mahdollisimman etäälle asuinrakennuksista ja viljelyaloista. Kunnanhallitus lausuu lisäksi, että maan lunastuksessa käytettäisiin käypää arvoa.

Kristiinankaupungin kaupunki

Kristiinankaupungin kaavoitusjaosto katsoo, että olemassa olevia sähkötolppia on käytettävä mahdollisimman paljon uusien pystyttämisen sijaan. Reittivaihtoehtojen vaikutuksiin yritysten toiminta- ja kehittymismahdollisuuksiin on kiinnitettävä enemmän huomiota. Kaavoitusjaosto kiinnittää huomiota reittivaihtoehdon valintaan Mellanå Plantin toiminnan turvaamisen näkökulmasta. Yritys tuottaa merkittävän osan Suomen metsätaimista ja on tärkeä työllistäjä.

Kristiinankaupungin elinkeinokeskus suosii pohjoista reittiä Kaukorannassa 287-405-1-292. Mellanå Plantin taimitarha sijaitsee tällä kiinteistöllä. Mellanå Plant on merkittävä metsäkasvien tuottaja Suomessa. Mellanå Plant kasvattaa yli 10 prosenttia maan metsäkasveista ja on myös suuri ja tärkeä työnantaja Kristiinankupungissa. Jotta Mellanå Plant voisi toimia ja laajentaa liiketoimintaansa, voimajohto olisi ohjattava pohjoista vaihtoehtoa pitkin. Muut vaihtoehdot vaikuttavat Mellanå Plantin toimintaan, ja tällä hetkellä on epäselvää, mitä seurauksia niillä olisi.

Luonnonvarakeskus

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslain (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

YVA-ohjelman mukaan susista on viimeaikaisia havaintoja erityisesti johtoreitin pohjoisosista Isojoen ja Kristiinankaupungin seudulta. Ilveshavaintoja on runsaasti mm. Parkanon, Ikaalisten ja Ylöjärven seudulla. Karhusta on havaintoja Ikaalisten ja Isojoen seudulta. Lisäksi ohjelmassa kerrotaan, että saukon esiintyminen useissa voimajohtoreittien kanssa risteävissä virtavesissä on mahdollista ja kaikkia suurpetojamme esiintyy todennäköisesti kaikilla voimajohtoreittiosuuksien alueilla. Metsäpeuran esiintyminen on painottunut voimajohtoreitin pohjoisosiin eteläisen Suomenselän alueelle. Luke huomauttaa, että metsäpeuroja esiintyy myös Lauhanvuoren kansallispuiston ympäristössä.

Rangifer-suvun peurojen on todettu välttävän voimalinjoja. Välttämisen voimakkuus on ollut havaittavissa 4 km etäisyydelle voimalinjoista ja teistä. Voimalinjoilla saattaa myös olla peuroille estevaikutus. Erityisesti vasomisaikaan ja vasojen kanssa kulkevat vaatimet ovat herkkiä ihmishäiriölle. Näin ollen hankkeella saattaa olla negatiivisia vaikutuksia metsäpeuralle, jotka tulee ottaa huomioon selostusvaiheessa. Selostusvaiheessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti rakentamisen ajankohtaan ja ekologisten yhteyksien

säilyttämiseen. Lieventämistoimenpiteenä johtoalueista voi myös pyrkiä rakentamaan eri lajeille houkuttelevampia habitaatteja.

YVA-ohjelmassa ei mainita, että voimalinjanhanke kulkee kolmen eri susireviirin alueella: Isojoen reviiri, pari 54 % TN, Lauhanvuoren reviiri, perhelauma 100 % TN ja Kaskisen reviiri, perhelauma 93 % TN (Luonnonvaratieto.luke.fi).

Luke näkee puutteena sen, että YVA-menettelyn yhteydessä luontodirektiivin IV (a) mukaisten lajien osalta suoritettiin ainoastaan elinympäristöpotentiaalin tarkastelu. Hankealueelta ei ole erikseen kartoitettu pesimälinnustoa eikä soitimia, vain kiinnitetty huomiota maastoselvitysten aikana mm. pesimälinnustoon.

Erityisesti kanalintujen soidinpaikat tulisi huomioida, varsinkin uusien maastokäytävien alueilla. Soidinpaikkojen sijainnit tulisi selvittää ja ottaa huomioon reitin sijoittelussa. Kanalintujen soitimet saattavat häiriintyä, jos voimalinja rakennetaan liian lähelle soidinpaikkoja. Esimerkiksi metso on herkkä häirinnälle.

Hankkeen vaikutuksia tulee lieventää ajoittamalla häiriöitä aiheuttavat työt lintujen pesimä- ja/tai muuttoajan ulkopuolelle. Lisäksi suosittelemme huomiomerkitöjen lisäämistä niille kohteille, joiden läheisyydessä on linnustollisesti tärkeitä muutonaikaisia levähdysalueita tai FINIBA- ja MAALI-alueita.

Uuden maastokäytävien osalta vaikutukset riistaan riippuvat näiden lajien esiintymisestä alueella. Vaikutukset voivat liittyä liikkumisen vaikeutumiseen, helpottumiseen, resurssien saatavuuteen, elinympäristön pirstaloitumiseen, reunavaikutuksiin ja erilaisen häiriön lisääntymiseen.

Lausunnon tiivistelmä

Hankealueella ei ole tehty riistan osalta luontokartoituksia. Hankealueen lajiston nykytilaa on arvioitu lähinnä saatavilla olevan aineiston perusteella. Olemassa olevan voimalinjan reittiä hyödyntävällä hankkeella ei nähdä olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia riistalajeille lukuun ottamatta rakennusvaiheen aiheuttamaa häiriötä. Tätä voisi lieventää ajoittamalla rakennusvaiheen työt soidin- ja pesimäajan ulkopuolelle mm. mahdollisten soidinalueiden lähetyvillä. Uuden maastokäytävän osalta vaikutukset riistaan riippuvat näiden lajien esiintymisestä alueella. Hankealueella esiintyy mahdollisesti kaikkia neljää suurpetoamme ja voimalinjanhanke kulkee kolmen eri susireviirin alueella. Lisäksi hankealueella saattaa esiintyä metsäpeuroja. Hankkeen vaikutukset voivat liittyä liikkumisen vaikeutumiseen, helpottumiseen, resurssien saatavuuteen, elinympäristön pirstaloitumiseen, reunavaikutuksiin ja erilaisen häiriön lisääntymiseen. Eritoten kanalintujen soitimet saattavat häiriintyä, mikäli voimalinja rakennetaan liian lähelle soidinpaikkoja. Rangifer-suvun peurojen on todettu välttävän voimalinjoja. Välttämisen voimakkuus on ollut havaittavissa 4 km etäisyydelle voimalinjoista ja teistä. Voimalinjoilla saattaa myös olla peuroille estevaikutus.

Länsirannikon ympäristöyksikkö

Mustasaaren kunnan länsirannikon ympäristöyksikkö pitää tärkeänä, että voimalinjan sijainti suunnitellaan niin tarkkaan, että vaikutukset asutukselle, maisemalle, virkistykselle, ympäristölle ja luonnolle voidaan minimoida. Vaihtoehto uudeksi maakäytäväksi, jolla pyritään kiertämään soidensuojelualueet Lapväärtinjokilaakson Natura-alueella, sijoittuu erittäin herkkälle alueelle, jossa Änikoskymösenin vedet laskevat jokeen. Virtaava vesi on kuluttanut alueelle juonteita ja alueella on paljon kuollutta puuta. Luontoarvojen ja eroosion takia alue ei sovellu voimajohtoalueeksi. Vaihtoehtoja olisi tarpeen muuttaa niin, että vältetään sekä ko. aluetta että suota. Perustusten sijoittamista suojelualueille tulee välttää. Länsirannikon ympäristöyksikkö muistuttaa, että Pyhävuoren alueella tulee toimia suurella varovaisuudella varmistaen, ettei pohjaveden laatua ja virtausta vaaranneta, koska alueelle suunnitellaan rinnakkaisia sähkölinjoja pohjavesialueille ja lähteiden läheisyyteen.

Metsähallitus

Metsähallitus pitää myönteisenä, että uudet voimajohdot sijoittuvat pääosin nykyisten voimajohtojen rinnalle. Rinnakkainen linjaus tosin vaatii nykyistä leveämmän johtoalueen, mikä saattaa vaikuttaa epäsuotuisasti luonnonsuojelualueiden metsäpinta-alaan, kytkeytyneisyyteen, luontotyypeihin ja lajistoon. Metsähallitus pitää perusteltuina ohjelmassa esitettyjä todennäköisesti merkittäviksi arvioituja vaikutuksia, joihin YVA-ohjelma keskittyy. Myös toteutetut tai toteutettavat selvitykset on kohdennettu asianmukaisesti. Metsähallitus pitää tärkeänä, että hankkeen yhteisvaikutukset arvioidaan etenkin maa- ja kiviainestenotto-, turvetuotanto- ja tuulivoimahankkeiden kanssa. Metsähallitus korostaa myös ilmastovaikutusten arviointia, jossa on huomioitu metsäpinta-alan poistuminen ja mahdolliset kielteiset vaikutukset suoalueisiin.

Kristiinankaupunki-Isojoki

Metsähallitus pitää myönteisenä, että uuden maastokäytävän vaihtoehdossa voimajohto sijoittuu lyhyemmältä matkalta Lapväärtinjoen Natura-alueelle ja Lapväärtinjoen metsät 1 -suojelualueelle. Tarkasteltu voimajohtoreitti sijoittuu pohjoisosan alueella linnuston (hanhet, petolinnut) päämuuttoreiteille. Tunnettuja muutonaikaisia kerääntymisalueita voimajohtoreittien läheisyydessä sijoittuu Kristiinankaupungin, Karvian ja Isojoen alueelle. Metsähallitus pitää tärkeänä, että uuden voimajohdon vaikutukset muuttaviin ja levähtäviin lintuihin arvioidaan huolellisesti. Metsähallitus huomauttaa, että valtion suojeluun varattua pinta-alaa jää Kristiinankaupunki-Isojokiosuudella johdon alle siellä missä se kulkee alueiden läpi tai niin lähellä, että levennys luultavasti ulottuu kiinteistölle. Lapväärtinjokilaakson Natura-alueeseen kuuluvalla Änikoskmosseenilla on Metsähallituksen suojeltavaksi varattu alue ja sitä ympäröiviä yksityisiä suojelualueita. Huomattava osa alueesta on jäämässä johdon alle ja on mahdollista, että rakennus- ja huoltotyöt vaikuttavat kielteisesti suokokonaisuuteen ja sen toiminnallisuuteen. Samalla kohteella on myös ennallistettuja osia lähellä johtolinjaa, jotka on huomioitava reittilinjauksessa.

Isojoki-Kankaanpää

Lauhanvuoren kansallispuistossa voimajohdon linjaus kulkee olemassa olevan voimajohtolinjan vieressä. Metsähallituksen kannalta parempi vaihtoehto olisi, jos uusi linja sijoitettaisiin linja-aukon eteläpuolelle. Alueen uhanalaisen petolinnun reviiriin tulee selvityksissä kiinnittää erityistä huomiota ja arvioida reviirille mahdollisesti kohdistuvat yhdysvaikutukset muiden rakennushankkeiden kanssa.

Karvia-Parkano

Karvia-Parkano-osuudella voimajohto sijoittuu pääosin uuteen maastokäytävään. Voimajohtoreitti on yhtenevä ensimmäisen kolmen kilometrin matkalta, jonka jälkeen tarkastellaan kahta uuden maastokäytävän reittivaihtoehtoa, pohjoista ja eteläistä. Parkanossa voimajohto sijoittuu johto-osuuden Karvia-Parkano eteläisessä vaihtoehdossa FINIBA-alueen Häädetkeidas pohjoispuolelle.

Karvialla voimajohto sijoittuu Suomijärven Natura-alueen pohjois- tai eteläpuolelle valittavasta reittivaihtoehdosta riippuen. Alueen suojeluperusteena on arvokas kahlaaja- ja sorsalinnusto sekä petolinnusto. Eteläinen reittivaihtoehto kulkisi lähellä useita järviä, joilla on merkitystä linnustolle. Samoin se sivuaisi Saukkosuota, joka on Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen inventoinnissa määritelty maakunnallisesti tärkeäksi lintualueeksi. Pohjoisessa vaihtoehdossa linja tulisi verraten lähelle Suomijärveä, jolloin levähtävien lintujen törmäysriski on suurempi. (lähinnä joutsenet ja hanhet.) Metsähallitus pitää edellä mainituilla alueilla huolellisia linnustoselvityksiä välttämättöminä mahdollisten haitallisten vaikutusten arvioimiseksi.

Metsäpeuran palautusistutetut kannat ovat reittiosuudella vielä pieniä, eivätkä ole levittäytyneet. On kuitenkin mahdollista, että tulevaisuudessa Häädetkeitaan alueella voi olla merkitystä metsäpeuran vasonta- ja vasanhoitojakson aikaisena elinympäristönä. Metsähallitus katsoo, että linjan pohjoisemmalla vaihtoehdolla olisi lievempiä luonnonsuojelullisia vaikutuksia etenkin Häädetkeitaan Natura-alueeseen ja sen suojeluperusteisiin sekä muihin luontoarvoihin. Pohjoinen vaihtoehto kiertää myös paremmin alueen uhanalaisten petolintujen reviirit.

Metsähallitus muistuttaa, että molemmilla uusilla voimajohtolinjauksilla on myös maisemallisia vaikutuksia, joilla saattaa olla haitallisia vaikutuksia esimerkiksi Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark-hankkeeseen tai Alkkianvuoren virkistyskäyttöarvoon.

Nokian kaupunki

Nokian eteläinen suunnittelualue ei ole mahdollinen, koska se estää ja rajoittaa merkittävästi Harjuniityn voimassa olevan osayleiskaavan mukaista maankäytön kehittämistä sijoittumalla päällekkäin Harjuniityn asemakaavaluonnoksen kortteleiden kanssa. Nykyisen voimajohtolinjan rinnalle rakennettaessa voimajohtoalue levenee nykyisestä noin 34–38 metriä. Koska johtoalue sijoittuu osittain nopeasti kasvavan ja edellä todetun Nokian kaupungin Harjuniityn taajama-alueelle, esittää Nokian kaupunki tältä osin selvittäväksi uuden voimalinjan toteuttamismahdollisuuden nykyisen 110 kV voimajohtoalueelle. Tämä mahdollisesti olisi toteutettavissa maakaapeloinnilla, ainakin 110 kV voimajohtolinjan osalta, jolloin uudelle 400 kV voimalinjalta vapautuisi nykyinen ilmajohtoalue. Toinen vaihtoehto pitää nykyinen tai lähes nykyinen voimajohtoalue voisi olla 400 kV ja 110 kV johtojen sijoittaminen yhteispylväsrakenteeseen.

Nokian kaupungilla ei maankäytön kannalta ole muuta huomauttamista uusien voimalinjojen sijoittumisesta. Ympäristön ja luonnon kannalta YVA-menettelyssä on kiinnitettävä huomiota etenkin liito-oravan kulkuyhteyksien säilymiseen ja vältettävä turhaan liito-oravalle soveltuvan elinympäristön heikentämistä. Uuden johtolinjan läheisyydessä sijaitsevat ympäristöön vaikuttavat toiminnot (kallionottoalue ja maankaatopaikat) on otettava vaikutusten arviointimenettelyssä huomioon.

Parkanon kaupunki (kaupungin hallitus)

Kaupunginhallitus valtuuttaa kaupunginjohtajan antamaan lausunnon voimajohtolinjauksesta siten, että kaupungin kanta on muokattu eteläinen linjaus pohjoisosassa ja läntinen linjaus eteläosassa.

Parkanon kaupunki (kaupunginjohtaja)

Parkanon kaupungin alueelle on esitetty kaksi vaihtoehtoista linjausta kaupungin pohjoisosassa ja kaksi vaihtoehtoista linjausta eteläosassa.

Kaupungin eteläosan vaihtoehtojen osalta Parkanon kaupunki pitää selvästi parempana läntistä vaihtoehtoa, koska itäinen linjaus kulkee Jaakkolankylän kyläkeskuksen läpi ja on siksi asumiselle ja elinkeinojen harjoittamiselle haitallinen.

Kaupungin pohjoisosassa Parkanon kaupunki ei hyväksy pohjoista reittivaihtoehtoa.

Tämän lisäksi Parkanon kaupunki vaatii, että pohjoisosan eteläinen reittivaihtoehto linjataan uudelleen karttaliitteen mukaisesti siten, että voimajohto ei kulje keskeltä asutusta Käenkosken alueella. Esitetty eteläinen reittivaihtoehto haittaa merkittävästi maankäyttöä ja elinkeinojen kehittämistä tulevaisuudessa.

Uusi linjaus kulkisi Majajärven pohjoispuolelta kohti itää Mustakeitaalle ja Karjanmaan pohjavesialueen pohjoiskärkeen. Reitti jatkuisi Savajärven ylitse Parkanon rautatieaseman pohjoispuolelle, jossa linja yhtyisi nykyiseen 110 kilovoltin sähkölinjaan.

Karttaliitteen mukaisen uuden linjauksen etuna on mm. se, että suunniteltu 400 kV sähkönsiirtolinja lyhenee n. 2,5 kilometriä. Linja ja sähköasema sijoittuvat myös kauemmas olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta ja mahdollistavat paremmin kaupungin kehittämisen.

Parkanon kaupunki (rakennus- ja ympäristölautakunta)

Rakennus- ja ympäristölautakunta yhtyy lausunnossaan Parkanon kaupunginhallituksen lausuntoon, siten että etelämmäs suunniteltua reittiä muokataan siten, että se ylittää Vaasantien ja Savajärven ja yhtyy olemassa olevaan voimalinjaan rautatieaseman pohjoispuolella, jolloin sen aiheuttama häiriö asutukselle olisi pienempi kuin Fingridin suunnitelmassa esitetyn reitin. Poikkeusjärven länsipuolella kulkeva reitti on suositeltava asutuksen väljyyden vuoksi. Lisäksi käsittelyssä esille tulleet puutteet Natura-arviointien velvollisuuden selvittämisestä Häädetkeitaalla ja joutsenten kevät- ja syysmuuttoon liittyvät törmäysriskit tulee huomioida YVA-ohjelmassa.

Pirkanmaan liitto

Suunnitteluinsinööri Lehtonen:

Hankealueella Pirkanmaan osalta voimassa olevassa Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 (hyv. 27.3.2017) voimajohtoreitti sijoittuu pääosin maaseutualueelle. Parkanon alueella pohjoisen reittivaihtoehdon osalta erityisesti huomioitavia maakuntakaavamerkintöjä ovat Raatosulkonnevan – Rengassalon alueen luonnon monimuotoisuuden ydinalue, Kettuvuori-Hirsimäki-Virkanevan kiviaineshuollon kannalta tärkeä alue, merkittävästi parannettava valtatie 3, merkittävästi parannettava päärata, maakunnallisesti arvokas Linnankylän kulttuurimaisema, Kaitojenvesien sekä Ahvenuksen Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet sekä puolustusvoimien alue.

Parkanon alueen eteläinen reittivaihtoehto kulkisi Karjanmaan tärkeän vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen halki ja ylittäisi muun muassa merkittävästi parannettavan valtatie 3, Käenkosken matkailupalvelujen alueen, Parkano – Niinisalo-yhdysradan, taajamatoimintojen alueen, viheryhteyden sekä Paroonin taival -ulkoilureitin.

Reitti sijoittuu Ikaalisten ja Ylöjärven rajalla arvokkaan Väinänvuoren kallioalueen itäreunalle, Hämeenkyrössä tärkeälle Lintuharjun vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueelle ja Hämeenkyrön, Ylöjärven ja Nokian rajalla maakunnallisesti arvokkaalle Pinsiönkankaan-Ketunkivenakankaan harjualueelle, jolle on osoitettu virkistysalue, tärkeä vedenhankintaa soveltuva Ylöjärvenharjun pohjavesialue, matkailun ja virkistysalue, pohjaveden hyödyntämiseen liittyvä teknisen huollon kehittämisen kohdealue, valtakunnallisesti merkittävä Hämeenkankaan- ja Kyrönkankaantien rakennettu kulttuuriympäristö, Hämeenkyrön ja Tampereen välinen maakaasuputki sekä Pirkan ura -ulkoilureitti.

Etelämpänä Ikaalisten ja Nokian alueella johtoreitti vaihtoehtoiseen sijoittuu pääosin luonnon monimuotoisuuden ydinalueelle rajautuen osan matkaa ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävälle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle. Johtoreitti ylittää kahdesti Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Pinsiön-Matalusjoen sekä Siuron ja Kalliojärven välisen ulkoilureitin. Valtatie 11 pohjoispuolelle on osoitettu puutermiinali ja tien eteläpuolelle Alinenjärvi-Kaakkurijärvet-Ahveniston virkistysalue. Valtatielle 11 on osoitettu myös uusi eritasoliittymä Alinenjärven vaihtoehtojen Y-Å ja Z-Å väliin jäävälle risteysalueelle. Nokian eteläinen suunnittelualue sijoittuu taajamatoimintojen alueelle, jolle on osoitettu Nokia – Mouhijärvi ulkoilureitti. Voimajohtohankkeen eteläinen päätepiste sijaitsee Melon suurmuuntamoalueella, joka sijoittuu osin maakunnallisesti arvokkaalle Pyhäjärven-Nokianvirran-Kuloveden kulttuurimaisema-alueelle.

Pinsiön-Matalusjoen Natura-alueen läheisyydessä toimintaan liittyy erityismääräys em16, jonka nojalla yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistuttava siitä, etteivät Pinsiön-Matalusjoen (FI0356004)

Natura-alueen läheisyydessä suoritettavat toimenpiteet yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vesitalouteen kohdistuvien haitallisten vaikutusten vähentämiseen.

Arviointiohjelmassa kerrotaan, että luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi laaditaan arviointiselostusvaiheessa Pirkanmaan osalta Kaakkurijärville (FI0333004) sekä Pinsiö-Matalusjoelle (FI0356004). Muille hankkeen vaikutuspiirissä oleville Natura-alueille on arviointiohjelmavaiheessa laadittu Natura-arvioinnin tarveharkinta, jonka perusteella hankkeessa ei arvioida muodostuvan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen varsinaisen Natura-arvioinnin tarvetta näiden alueiden osalta.

Maakuntahallitus päättää esittää lausuntonaan Pirkanmaan ELY-keskukselle Fingrid Oyj:n Kristiinankaupunki-Nokia 400 + 110 kilovoltin voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta seuraavaa:

Valtakunnallisen sähkönsiirron runkoverkon vahvistaminen ja näin ollen myös Kristiinankaupungin ja Nokian välinen voimajohtohanke ovat edellytyksenä sekä maakuntien välisen energiasiirron toimivuudelle että Pirkanmaan luoteis- ja pohjoisosien tuulienergiahankkeiden toteutukselle. Pirkanmaan liitto on erittäin tyytyväinen hankkeen käynnistymisestä ja toivoo, että toteutus tapahtuu esitetyn aikataulun mukaisesti.

Niiltä osin, kun johtoauekaa tullaan levenyttämään olemassa olevan maastokäytävän yhteyteen pääradan varrella, on tarpeen huomioida, että liikennetarpeen vuoksi on varauduttava radan merkittävään parantamiseen. Rataosalla Lielähti–Parkano (pohjoinen maakunnan raja) tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varautua lisäraiteen toteuttamiseen.

Parkanon pohjoisimman vaihtoehdon osalta erityistä huomiota tulee maakuntakaavan näkökulmasta kiinnittää luonnon monimuotoisuuden ydinalueeseen, jonka pirstoutumista tulee suunnittelusuosituksen mukaan välttää ja kiviaineshuollon kannalta tärkeään alueeseen, jolla kiviainesten ottamisedellytykset tulee säilyttää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Parkanon eteläinen suunnittelualue sijoittuu osin maakuntakaavassa osoitetulle puolustusvoimien alueelle ja kokonaisuudessaan puolustusvoimien toiminnan vuoksi osoitetuille suojavyöhykkeille. Pirkanmaan liitto pitää tärkeänä, että myös puolustusvoimia kuullaan hankkeen suunnittelun ja vaikutusarviointityön aikana.

Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimahankkeen sähkönsiirtoon on esitetty YVA-ohjelmassa mainitun lisäksi myös kaksi vaihtoehtoista pohjoisempaa liityntäreittiä, joista pohjoisin liittyisi uudella Rännärin sähköasemalla ja keskimäinen nykyisen Rännärin sähköaseman kautta pohjois-eteläsuuntaiseen Fingridin 110 kV-voimalinjaan.

Kihniön ja Virtain alueelle suunnitteilla oleva Myyränkankaan tuulipuisto on alustavasti suunniteltu liitettäväksi uuteen Kristiinankaupunki – Nokia 400 kV-linjaan. Virtain alueella suunnitteilla olevan Tuuramäen hankkeen liityntä on ensisijaisesti suunniteltu toteutettavaksi yhteistyössä Lylyharjun tuulivoimahankkeen kanssa Seinäjoki–Rännäri-linjaan. Lisäksi Virtain Vermassalon hankkeen osalta on todettu, että tämä voitaisiin liittää siirtoverkkoon joko itäisen yhteyden ja paikallisen toimijan verkon kautta tai länteen yhteistyössä Lylyharjun hankkeen kanssa Seinäjoki–Rännäri-linjaan.

Pirkanmaan liitto pyytää huomioimaan myös edellä mainitut tuulienergiahankkeet mahdollisine liityntäyhteyksineen ympäristövaikutusten arvioinnissa ja voimajohtohankkeen suunnittelussa.

Johtokäytävä sijoittuisi Linnankylän kulttuurimaisemassa olemassa olevan johtoauekan yhteyteen. Tämän osalta on tarpeen huomioida, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata ja edistää luonnon- ja kulttuuriympäristön arvojen säilymistä.

Väinänvuoren arvokasta kallioaluetta koskevat suunnittelu- ja suojelumääräykset, jotka edellyttävät, että muodostuman arvojen säilyminen turvataan, eikä alueella toteuteta erityispiirteitä haitallisesti muuttavia toimenpiteitä. Pirkanmaan liitto suosittelee, että vaikutukset kalliomuodostuman ja tämän yhteydessä olevan arvokkaan luontokohteen muodostaman kokonaisuuden osalta huomioidaan siten, että vaikutukset alueen arvoihin jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Ylöjärvenharjun vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue on tunnistettu sellaiseksi, jolle sijoittuva pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen pohjavedestä ja pohjaveden kemiallinen tila on luokiteltu huonoksi. Pirkanmaan liitto pitää erittäin tärkeänä, että tällä kemiallisen riskin pohjavesialueella tehtävät toimet eivät entuudestaan heikennä pohjaveden laatua, määrää tai siitä riippuvaisia ekosysteemejä ja lajistoa. Harjualueelle kohdistuu vedenhankinnan ja biodiversiteetin lisäksi muun muassa kulttuurihistoriaan, virkistykseen ja matkailuun liittyviä arvokokonaisuuksia, toimintoja ja kehittämistarpeita, jotka on tarpeen huomioida alueella uutta johtoaukeaa ja pylväiden sijoittelua suunniteltaessa.

Valtatien 11 varrelle osoitetulla puuterminalin alueella on puun varastointitoimintaa, mutta alueella ei ole mahdollisuuksia toiminnan laajentamiseen. Näin ollen aluetta ei tämänhetkisen tiedon mukaan tulisi jatkossa ehdottamaan osoitettavaksi maakuntakaavassa, mutta alueeseen mahdollisesti kohdistuvat maankäyttötarpeet on hyvä selvittää. Alinenjärven alueen reittivaihtoehtoja tarkasteltaessa on tarpeen kiinnittää huomiota erityisesti mahdolliseen puun välivarastointiin, eritasoliittymän toteutukseen sekä virkistysalueeseen kohdistuviin vaikutuksiin.

Toisin kun YVA-ohjelmassa kerrotaan, Pirkanmaan liiton käsityksen mukaan Nokian eteläinen suunnittelualue sijoittuisi taajamatoimintojen alueelle, ei tämän eteläpuolella olevalle maakunnallisesti arvokkaalle Pyhäjärven-Nokianvirran-Kuloveden kulttuurimaisema-alueelle, jolla Melon suurmuuntamoalue kuitenkin sijaitsee. Pirkanmaan liiton näkemyksen mukaan on tärkeää, että erityisesti taajama-alueiden sekä luonnon ja kulttuuriympäristön arvokohteiden läheisyydessä suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota yhteensovittamisen tarpeisiin. Pirkanmaan maakuntakaavan merkintöihin ja määräyksiin voi tutustua verkkosivuilla. Lisäksi Pirkanmaan liitto tuo esiin, että YVA-selvityksessä voitaisiin hyödyntää tietolähteenä myös Pirkanmaan uhanalaiset lajit ja luontotyyppit -selvitystä.

Pirkanmaan liitto pyytää täydentämään maakuntakaavaan merkintöjä koskevaa taulukkoa seuraavien merkintöjen osalta: maaseutualue, suojelualue (Ahvenus, Kaakkurijärvet), siirtoviemäri (Kihniö-Parkano), puolustusvoimien alue (Parkano), yhdysvesijohdon yhteistarve (Ikaalinen-Tampere), uusi moottoriväylä (vt 3 Elovainio-Sasi), maakaasuputki (Ylöjärvenharju; Hämeenkyrö-Ylöjärvi-Tampere), valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie) ja uusi eritasoliittymä (Porin yhdystien eritasoliittymä). Parkanon kaupunki on saattanut Pirkanmaan liiton tietoon kaupunginhallituksen lausunnon Kristiinankaupunki - Nokia 400 + 110 kilovoltin voimajohtohankkeen YVA-ohjelmasta ja voimajohdon sijoittamisesta Parkanossa. Lausuntoon liittyy YVA-ohjelmassa esitetyistä poikkeava reittiehdotus. Pirkanmaan liitto katsoo, että tämän vaihtoehtoon mahdollisessa suunnittelussa huomiota tulee erityisesti kiinnittää siihen, kuinka johtoaukean vaikutukset pystytään pitämään mahdollisimman vähäisinä Kaitojenvesien suojelu-, Natura- sekä retkeily- ja ulkoilualueilla. Tämä, kuten eteläisempikin reittivaihtoehto sijoittuvat myös taajamien elinvoimaisuuden kehittämisvyöhykkeelle, jonka osoittamisella Parkanossa tavoitellaan asemanseudun ja keskustan toiminnallista kytkeytymistä sekä hyvää saavutettavuutta ja maankäytössä varaudutaan hyödyntämään raideliikenteen kuljetus- ja terminaalitoimintojen mahdollisuudet, mikä on tarpeen huomioida vaikutusarvioinnissa. Pirkanmaan liitto toteaa, että paikallistuntemukseen perustuva reittiehdotus on tarpeen huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa ja vaikutusarvioinnissa, mikä voi edellyttää luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin laatimista myös Kaitojenvesien alueelle.

Pirkanmaan liitto pitää YVA-ohjelmaa asiantuntevasti ja tarkoituksenmukaisesti laadittuna ja puoltaa hankkeen jatkosuunnittelua edellä esitetyin evästyksin.

Pohjanmaan liitto

Fingrid Oyj:n voimajohtohankkeen tarkoituksena on kantaverkon vahvistaminen ja käyttövarmuuden turvaaminen. Pohjanmaan liitto pitää hyvänä sitä, että Fingrid varautuu sähkönsiirtokapasiteetin kasvattamiseen tuotanto- ja kulutuskeskittymien välillä. Pohjanmaalle on suunnitteilla huomattavan suuria meri- ja maatuulivoimahankkeita sekä teollisuuskeskittymiä, minkä vuoksi sähkönsiirron kapasiteetin riittävyyden ja häiriöttömän toiminnan turvaaminen on yhä tärkeämpää länsirannikolla.

Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 sähköverkon osalta on osoitettu olemassa olevat 110–400 kV:n voimajohdot, voimansiirtojohtojen yhteystarpeet, energiahuollon alueet sekä suurmuuntamoasemat. Rannikkolinjan vahvistamiseksi suunniteltu voimansiirtoyhteys välille Kristiinankaupunki – Nokia sekä Kristiinankaupungin (Åback) uusi sähköasema tullaan huomioimaan valmisteilla olevassa Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 luonnoksessa.

Suunnitellun voimajohtohankkeen kokonaispituus on enimmillään 178 kilometriä. Tästä Pohjanmaan maakuntaan sijoittuu voimajohtohankkeen pohjoinen päätepiste, Kristiinankaupunkiin rakennettava uusi sähköasema (Åback) sekä noin 17 kilometrin pituinen osuus voimajohtoreitistä. Kristiinankaupungin ja Isojoen välinen johto-osuus käsittää kaksi uutta rinnakkaista voimajohtoa; 2 x (400 kV + 110 kV), jotka sijoittuvat pääosin nykyisten voimajohtojen rinnalle. Suunnitellun voimajohtohankkeen myötä johtoalueen kokonaisleveydeksi muodostuu 192–193 metriä. Kristiinankaupungissa uudet voimajohdot sijoittuvat osin metsään sekä laajoille yhtenäisille viljelyalueille. Voimajohtoreitti kulkee muun muassa kansallisesti tärkeän linnustoalueen (FINIBA-alueen), Lapväärtinjokilaakson Natura-alueen, tärkeän pohjavesialueen sekä maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön kautta.

Arviointiohjelman kappaleessa 5.2.1 hankkeen suhde Pohjanmaan maakuntakaavaan 2040 on tuotu hyvin esille. Esitetty voimajohtoreitti sijoittuu pääosin Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetun olemassa olevan voimajohdon rinnalle, mikä on sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden että Pohjanmaan maakuntakaavan 2040 kehittämisperiaatteiden mukaista. Arviointiohjelmassa esitetyt poikkeamiset nykyisestä voimajohdon linjauksesta ovat perusteltuja, mutta niiden vaikutuksia kulttuuriympäristökokonaisuuteen tulee arvioida huolella. Alueen suunnittelussa tulee huomioida maisema-, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot sekä turvata alkutuotannon toimintaedellytykset. Peltoalueilla tulisi pyrkiä käyttämään pylvästyyppejä, jolla vähennetään maanviljelylle aiheutuvia haittoja.

Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on asianmukaisesti tunnistettu ympäristöön ja muuhun maankäyttöön kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmät ja -tavat. Arviointiohjelmassa todetaan, että voimajohtohankkeiden ympäristövaikutuksia on arvioitu lukuisissa YVA-menettelyissä eri puolilla Suomea, ja hanketyypin vaikutukset tunnetaan yleisellä tasolla varsin hyvin. Siksi ympäristövaikutusten arviointi esitetään kohdistettavaksi tässä hankkeessa merkittävimmiksi arvioituihin vaikutuksiin. Pohjanmaan liitto huomauttaa, että etenkin Pohjanmaan maakunnan alueella kyse on poikkeuksellisen laajasta voimajohtohankkeesta. Voimajohtoalueella maankäyttö muuttuu ja puusto poistetaan laajalta alueelta. Haitallisten vaikutusten vähentämiseksi tulisi ympäristövaikutusten arvioinnissa kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimarakentamisen ja sähkönsiirron yhteisvaikutusten arviointiin. Arvioitujen ympäristövaikutusten havainnollistaminen sekä haittojen lieventämismahdollisuuksien selvittäminen maisemallisesti herkkien alueiden, asuinrakennusten ja kylien läheisyydessä on toivottavaa. Pohjanmaan maakuntakaavan 2040 suunnittelusuosituksen mukaisesti on kiinnitettävä huomiota myös alueen pohjavesien suojeluun.

Pohjanmaan liitolla ei ole muuta huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Pohjanmaan museo

Arkeologisen kulttuuriperinnön selvitystarpeesta on pidetty viranomaisneuvottelu 21.4.2022 ja tutkimustarpeesta on lausuttu Pohjanmaan maakunnan osalta vielä 7.6.2022 (Pohjanmaan museon lausunto LA76/2022PM Finnish Consulting Group Oy:lle) ja että toimitetun YVA-ohjelman mukaan arkeologinen inventointi olisi nyt suoritettu.

Museo toteaa, että sillä ei ole erityistä huomautettavaa tai lisättävää YVA-ohjelmaan ja että se jää odottamaan YVA-selvityksen tulosta.

Puolustusvoimat

Puolustusvoimat toteaa, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa ei ole käsitelty hankkeen vaikutuksia Puolustusvoimien toimintaan.

Voimajohtohanke sijoittuu Puolustusvoimien alueiden läheisyyteen Kankaanpää - Karvia osuudella H-I sekä Karvia - Parkano välin pohjoisen vaihtoehdon osuuksilla K-L, L-M ja M-N. Lisäksi Parkanon eteläinen suunnittelualue N sijoittuu Puolustusvoimien alueiden välittömään läheisyyteen ja osin myös Puolustusvoimien pysyvässä käytössä olevalle alueelle.

YVA-ohjelman lukuun 5.2.1 (s. 78) viitaten Puolustusvoimat toteaa, että voimajohtolinja sijoittuu Karvia-Parkano välillä Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 suojavyöhykkeen sv2-alueelle. YVA-ohjelman kirjaus voimajohtolinjan sijoittumisesta ”suojavyöhykkeen 2 lounaisrajan tuntumaan” tulee korjata. Lisäksi Puolustusvoimat huomauttaa, että suunnittelualue N sijaitsee osittain maakuntakaavassa osoitetulla Puolustusvoimien alueella (EP).

Puolustusvoimien toiminta on ympäristövaikutusten arvioinnissa otettava huomioon osana terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevaa valtakunnallista alueidenkäyttötavoitetta. Alueidenkäytön suunnittelussa maanpuolustuksen kehittämistarpeet ja toimintamahdollisuudet tulee huomioida myös maankäyttö- ja rakennuslain 4 a § mukaisesti.

Puolustusvoimien toimintaan kohdistuvia vaikutuksia on syytä arvioida esimerkiksi johtoalueen leventämisen ja suunnittelualueen N alueiden käytön sekä hankkeen liikenteellisten vaikutusten näkökulmasta.

Maankaivuu- ja rakentamistyössä tulee lisäksi selvittää alueella mahdollisesti sijaitsevat Puolustusvoimien kaapelilinjat. Puolustusvoimien kaapeleiden sijaintien tiedot tilataan Johtotieto Oy:ltä. Kaapelitiedusteluista on pyydetty lausunto myös Suomen Erillisverkot Oy:ltä.

Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystoimet

Karvia-Parkano eteläisessä reittivaihtoehdossa voimajohto sijoittuu 935 m pituisella matkalla luokitellulle pohjavesialueelle (Karjanmaa A). Rakentamisen, liikennöinnin ja onnettomuuksien aiheuttamat mahdolliset vaikutukset pohjavesiin tulee huomioida luokitellulla pohjavesialueella toimittaessa. Pohjaveden pilaantuminen tulee estää.

Hankkeen suunnittelussa tulee huomioida, että virkistysalueiden käyttömahdollisuudet eivät heikkene. Hankkeen lähiasukkaille ei saa aiheutua terveyshaittaa tai kohtuutonta rasitusta.

Satakunnan museo

Voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma on varsin huolellisesti laadittu. Hankkeen vaikutusalueella olevat kulttuuriympäristöt, arvokkaat yksittäiset kohteet sekä arvokkaat maisema-alueet on huomioitu selostuksessa kattavasti.

Edellä mainituilla arvoalueilla voimalinja kulkee kuitenkin olemassa olevaa johtolinjaa pitkin ja Satakunnan Museo näkeekin olemassa olevien johtolinjojen mahdollisimman suuren hyödyntämisen maiseman säilymisen kannalta parhaana vaihtoehtona. Esitetyt uudet maastokäytävävaihtoehdot eivät sijoitu mihinkään arvokkaaseen kulttuuriympäristöön tai maisema-alueeseen, mutta kumpikin tulee paikoin halkomaan alueen viljelyksiä, jolloin niillä tulee olemaan vaikutusta alueen viljelymaisemassa. Selostuksessa todetaankin, että voimajohtoreitillä on useita maiseman ja kulttuurimaiseman arvoalueita ja YVA-menettelyn yhteydessä tullaan tarkastelemaan vaikutuksia lähi- ja kaukomaisemaan sekä hankkeen yhteysvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Satakunnan Museo pitää YVA-ohjelmassa esitettyä vaikutusten arviointia maisemaan sekä kulttuuriympäristöön oikeanlaisina ja riittävinä.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ohjelmassa on lueteltu johtoreittien läheisyydessä sijaitsevat tunnetut muinaisjäännöskohteet. Satakunnan Museo huomauttaa, että Kyrön skanssi Karviassa on paitsi maakunnallisesti merkittävä rakennusperintökohde, myös muinaismuistolaila rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös (kohdetunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000013382). Ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä johtoreiteillä on alueellisten vastuumuseoiden antamien lausuntojen mukaisesti toteutettu arkeologisia selvityksiä. Vasta selvitysten tulosten pohjalta on mahdollista arvioida tarkasteltavien vaihtoehtoisten reittien vaikutuksia kiinteisiin muinaisjäännöksiin. YVA-ohjelmassa esitetyt mahdolliset vaikutukset sekä niihin kohdistuvat arviointimenetelmät ovat museon arvion mukaan oikeanlaisia ja riittäviä.

Satakuntaliitto

Yleisesti ottaen lausunnolla oleva ympäristövaikutusten arviointiohjelma on sisällöltään selkeä ja etenee johdonmukaisesti YVA-lain edellyttämällä tavalla.

Satakuntaliitto pitää hyvänä, että hankkeessa on ilmoitettu olevan lähtökohtana olemassa olevien nykyisten voimajohtojen reittien ja johtoalueiden hyödyntäminen. YVA-ohjelmassa tarkasteltavat 400–110 kilovoltin voimajohtoreitit sijoittuvat osin nykyisten voimajohtojen rinnalle ja osin kokonaan uuteen maastokäytävään. YVA-ohjelman mukaan nykyisen voimajohdon rinnalle rakennettaessa voimajohtoalue levenee nykyisestä tyypillisimmin noin 34–38 metriä. Uudessa maastokäytävässä johtoalueen leveys on noin 62 metriä. Satakunnassa uusi voimajohto sijoittuu pääosin uuteen maastokäytävään Karvian ja Parkanon välillä.

YVA-selostusvaiheessa voimajohtolinjoja koskevaa kuvausta kullakin suunnitteluvälillä on hyvä täydentää siten, että kuvauksissa esitetään sanallisesti voimajohtoaukean kokonaisleveys ja voimajohtoaukean kokonaisleveys esitetään myös yleiskartalla. Tämä helpottaa voimajohtolinjojen kokonaisleveyden ymmärtämistä ja vaikutuksia myös yhteisvaikutusten arvioinnin näkökulmasta. Esimerkiksi Satakunnan alueella voimajohtoaukean kokonaisleveys vaihtelee 118–122 metriin, kun nykyisen voimajohdon rinnalle rakennetaan uutta johtoaluetta. Hankkeen ympäristövaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon koko voimajohtoaukea myös olemassa olevan voimajohdon osalta. Lisäksi laajennuksesta aiheutuvat ympäristövaikutukset tulee arvioida erikseen.

Lausunnolla olevassa ympäristövaikutusten arviointiohjelman sivuilla 66–71 on esitetty ote Satakunnan maakuntakaavayhdistelmästä ja Satakunnan maakuntakaavojen merkinnöistä. Samalla on tarkasteltu merkinnän suhdetta voimajohtoreitteihin, mitä Satakuntaliitto pitää hyvänä esittämistapana. Merkinnöistä puuttuu Satakunnan maakuntakaavassa osoitettu matkailun kehittämisvyöhykettä koskeva merkintä mv3 ja Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 osoitettu tuulivoimaloiden alue tv1 Karviassa.

Satakunnan maakuntakaavan merkinnällä mv3 on osoitettu merkittävät luontomatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeet, joihin kohdistuu luontomatkailun, luonnon virkistyskäytön, ulkoilu- ym. reitistöjen sekä luonnonsuojelun kehittämis- ja yhteensovittamistarpeita. Kyseisen merkinnän puuttuminen vaikuttaa myös ympäristövaikutusten arvioinnin sisältöön ja ympäristövaikutusten arviointia on täydennettävä näiltä osin. Kyseinen luontomatkailun kehittämisen kohdevyöhyke (mv3) käsittää Pohjois-Satakunnan suo- ja metsäaluekokonaisuuden mukaan lukien Kauhannevan - Pohjankankaan kansallispuiston Satakunnan puoleisen osan. Aluekokonaisuuksien matkailullinen vetovoima perustuu monipuolisiin luonnonympäristöihin sekä maisemaan.

Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 tuulivoimaloiden aluetta (tv1) koskevalla merkinnällä osoitetaan maa-alueita, jotka soveltuvat tuulivoimatuotannon alueiksi. Merkintään sisältyy maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Kyseisen merkinnän puuttuminen vaikuttaa myös ympäristövaikutusten arvioinnin sisältöön ja ympäristövaikutusten arviointia on täydennettävä näiltä osin.

Lisäksi Satakunnan maakuntakaavoja koskevista merkinnöistä puuttuvat koko maakuntakaava-alueita koskevat suunnittelumääräykset. Käynnissä olevaa hanketta koskee erityisesti vesien tilaa koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan koko maakuntakaava-alueella on yksityiskohtaisen alueidenkäytön suunnittelun oltava alueelle kohdistuvien vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien toteuttamista edistävää. Vesiensuojelullisesti erityisen herkillä, kaltevilla sekä eroosio- ja tulvaherkillä vesistöjen rannoilla tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukainen alueidenkäyttö suunnitella siten, että estetään tai vähennetään ravinteiden, kiintoaineen ja haitallisten aineiden huuhtoutumista vesistöihin.

Edellä todetun lisäksi Satakuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että YVA-ohjelman sivulla 67 on ote Satakunnan epävirallisesta maakuntakaavayhdistelmästä, jossa kulttuuriympäristön merkinnät ovat samanlaisia vaakaviivoja kuin maisema-alueita kuvaavat merkinnät. Myös kaavamerkintöjä esittelevässä osassa tulee olla tarkkana ja poimia voimassa olevien Satakunnan maakuntakaavojen merkinnät. Esimerkiksi sivulle 68 oli poimittu Satakunnan maakuntakaavan maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä koskeva merkintä ja toisella rivillä lukee valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Satakunnan voimassa olevien maakuntakaavojen materiaalit ovat nähtävillä verkkosivulla.

YVA-arviointiohjelmaa tulee täydentää edellä mainittujen Satakunnan maakuntakaavoja koskevien merkintöjen ja samalla myös vaikutusten arvioinnin osalta.

Sivulla 182 (Taulukko 6–5) on esitetty voimajohtohankkeen vaikutuksia, vaikutusten kohteita ja vaikutusten merkittävyyteen perustuen YVA-menettelyissä aikaisemmin tunnistettuihin vaikutuksiin. Elinkeinotoimintaa koskevista osavaikutuksista on nostettu esille haitat tai hyödyt maa- ja metsätaloudelle. Matkailua ja erityisesti luontomatkailua koskevat vaikutukset puuttuvat ko. taulukosta ja tämä heijastuu arviointiohjelman myöhemmän sisältöön siten, että luontomatkailua koskeva vaikutusten arviointi on ohjelmassa sivuutettu. Lisäksi Satakuntaliitto kiinnittää huomiota myös siihen, että YVA-ohjelmassa ei ole mainintaa hankkeen sijoittumisesta Lauhanvuori - Hämeen kangas UNESCO Global Geoparkin alueelle. Vaikutusten arviointia tulee täydentää luontomatkailua koskien ja samalla tulee kiinnittää erityistä huomiota yhteisvaikutusten arviointiin.

Linnuston osalta YVA-ohjelman sivulla 146 on mm. todettu, että tunnettuja lintujen muutonaikaisia kerääntymisalueita voimajohtoreittien läheisyydessä sijoittuu Kristiinankaupungin, Karvian ja Isojoen alueelle. Lisäksi voimajohtoreittien läheisyyteen todetaan alle kilometrin etäisyydelle sijoittuvan myös sääksen ja maakotkan pesät, jotka ovat pesintäkelpoisia. Ympäristövaikutuksia arvioitaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota linnuston ja etenkin maakotkan mahdollisiin törmäysriskeihin

voimajohtoihin ja miten vireillä oleva hanke heikentää toteutuessaan maakotkan reviiriä ja mahdollisuuksia potentiaalisille uusille reviireille. Lisäksi erityistä huomiota on kiinnitettävä yhteisvaikutusten arviointiin olemassa olevien ja vireillä olevien tuulivoimahankkeiden (ml. sähkönsiirto) kanssa. Vaikutusten arviointia tulee täydentää näiltä osin.

Luvussa 6.9. on tarkasteltu voimajohtohankkeen vaikutuksia luonnonoloihin. Vaikutuksia todetaan arvioitavan mm. ekologiin yhteyksiin, yhtenäisin metsäalueisiin ja elinympäristöjen jatkuvuuteen. Suunnitellussa arvioinnissa tulee erityistä huomiota kiinnittää luonnon pirstoutumiseen ja yhteisvaikutusten arviointiin koskien etenkin olemassa olevia ja vireillä olevia tuulivoimahankkeita. Ympäristövaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota myös rakennusvaiheen aikaisiin vaikutuksiin mukaan lukien muista rakentamishankkeista aiheutuvat yhteisvaikutukset. Luontoarvojen merkitys korostuu tällä valtakunnallisesti merkittävällä luontokeskittymä- ja vihervyöhykkeellä.

Maisemavaikutusten havainnollistamiseen ja vaikutusten arviointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota YVA-prosessissa. Vaikutusten arviointia varten on tuotettava monipuolista havainnekuvamateriaalia etenkin voimajohtoauekan lähialueelle sijoittuvien arvokohteiden osalta (mm. maisema ja kulttuuriympäristö ja luonnonympäristön arvokohteet). Samalla tulee kiinnittää huomiota niin luontomatkailun kuin virkistyskäytön kannalta tärkeisiin alueisiin kohdistuviin maisemavaikutuksiin. Luvussa 6.10. on todettu muita arviointiselostuksessa esille tuotavia vaikutuksia, jotka liittyvät mm. luonnonvarojen hyödyntämiseen, aineelliseen omaisuuteen sekä yhteisvaikutuksiin muiden hankkeiden kanssa. Tämän lausunnon aiemmissa osissa on nostettu esiin sellaisia yhteisvaikutuksia, joita on syytä erityisesti arvioida alueella jo tapahtuvan toiminnan ja suunniteltujen toimintojen osalta. Samalla Satakuntaliitto korostaa ympäristöriskien arvioinnin tärkeyttä.

Luonnonvaroja koskien arviointiohjelmaa tulee täydentää siten, että arviointiselostuksessa todetaan ja arvioidaan käytettävän kiviaineksen määrä pystytettävien pylväiden osalta ja esitetään arvio miltä alueilta kiviaines hankintaan. Myös kiviaineksen määrän osalta on arvioitava yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. YVA-ohjelman luvussa 3.3 on todettu, että pylväs tarvitsee paikalla valettavan perustuksen, joka voi laajuudeltaan vastata jopa pienehkön omakotitalon pohja-alaa.

Luvussa 4.4. tarkastellaan voimajohtoreitteihin liittyvän johtoalueen maa-alan tarvetta. Johtoreiteille on sähköasemasuunnittelun tarpeista YVA-ohjelman mukaan rajattu niin sanottuja suunnittelualueita, joiden sisällä voimajohdon reitti voidaan suunnitella tarkemmin vasta myöhemmin, kun sähköasemasuunnittelu etenee ja aseman sijainti täsmentyy. Lisäksi on todettu, että sähköasemien toteuttaminen varmistuu vasta myöhemmin, eikä kaikille esitetyille suunnittelualueille rakenneta sähköasemaa. Satakuntaliitto toteaa, että huolimatta sähköasemien rakentamisen tarkentumisesta ja mahdollisesta epävarmuudesta on myös sähköasemien arvioidut pinta-alat esitettävä ja ympäristövaikutukset mukaan lukien yhteisvaikutukset arvioitava osana ympäristövaikutusten arviointiprosessia.

Ottaen huomioon hankkeen merkittävyyden, ylimaakunnallisen ulottuvuuden ja hankkeen vaikutukset YVA-ohjelman lausuntoaika on liian lyhyt. Tämä vaikuttaa yhteisviranomaisen lausunnon valmistelu-aikaan siten, että lausunto tulee antaa heti vuodenvaihteen 2022–2023 jälkeen 5.1.2023 mennessä.

Hanketta ja sen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa esiteltiin yleisölle vain sähköisesti toteutetussa tilaisuudessa to 17.11.2022. Aikaa tilaisuudelle oli varattu kaksi tuntia ja osa esityksistä pidettiin kahdella kielellä. Yleisön osallistumismahdollisuuksien näkökulmasta tilaisuus oli haastava. YVA-lain 1 §:n mukaan lain tavoitteena on mm. lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. Pelkästään sähköisesti toteutettu tilaisuus ei mahdollista kaikkien osallistumismahdollisuutta ja kysymyksiä koskeva vuorovaikutus jäi pidetyn tilaisuuden osalta heikohkoksi, vaikka tilaisuuden aikana

moderaattorille jätettyihin kysymyksiin pyrittiin vastaamaan. Myös kaksikielisyys supisti tilaisuuden esittämisaikaa ja todellista vuorovaikutusaikaa. Tilaisuuden vuorovaikutteisuutta haittasi myös se, että esittäjiä ei näkynyt ja tämä korostui etenkin kysymyksiin vastatessa. YVA-selostusvaiheessa tulee järjestää alueellisia tilaisuuksia, joihin tarjotaan mahdollisuus osallistua myös paikan päällä. YVA-lain 1 §:n mukaa lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointia tulee täydentää myös erillisellä kyselyllä, joka suunnataan hankkeen vaikutusalueella asuville ml. loma-asutus ja alueella muutoin liikkuville (retkeilijät, metsästäjät jne.).

Seinäjoen museot

YVA-ohjelmassa (kohta 6. 1.) on ehdotettu ympäristövaikutusten arvioinnin kohdistamista tiettyihin, todennäköisesti merkittäviksi ennakoituihin vaikutuksiin. Niiden joukossa on vaikutukset lähi- ja kaukomaisemaan maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueiden kohdalla yleisesti kolmen kilometrin etäisyydelle ja maksimissaan viiden kilometrin etäisyydelle uuden voimajohdon keskilinjasta. YVA-ohjelman (kohta 6. 7.) mukaan hankkeen vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön selvitetään tutkimalla maisema- ja kyläkuvan sietokykyä yleispiirteisen maisema-analyysin perusteella. Analyysiä täydennetään maastokäynnein. Tärkeimmistä johtoreittien varrelle sijoittuvista maisemakohteista ja näkymäsuunnista laaditaan kirjallisten selvitysten tueksi maisema-analyysikartta sekä havainnekuvia. Tarvittaessa avoimilta peltoalueilta ja asutuksen läheisyydestä toteutetaan havainnollistamista myös esimerkiksi drone-kuviin tehtäviä sovitteita hyväksi käyttäen.

Etelä-Pohjanmaan alueelta hankkeessa tulee huomioida maisema-alueiden ja rakennetun kulttuuriympäristön alueiden ja kohteiden osalta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamista varten laaditut kulttuuriympäristöä koskevat ajantasaiset selvitykset. Hankkeen edetessä tulee huomioida myös paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet.

YVA-ohjelman (kohta 6. 8.) mukaan hankkeen vaikutukset tunnettuun arkeologiseen kulttuuriperintöön arvioidaan asiantuntijatyönä arkeologisen inventoinnin sekä Museoviraston muinaisjäännösrekisterin tietojen pohjalta. Voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeisiin on tehty arkeologinen inventointi maastokaudelta 2022. Seinäjoen museot ei 14.4.2022 päivätyssä lausunnossa (dnro SM 31/2022) edellyttänyt arkeologista inventointia Etelä-Pohjanmaalle sijoittuvalla johtoreitiltä, koska kyseinen johtoreitti on inventoitu osin jo kahteen kertaan 2000-luvun aikana, ja reitiltä tai sen läheisyydessä sijaitsevien kiinteiden muinaisjäännösten laajuus on selvitetty/arvioitu aiemmissa inventoinneissa ja arkeologisissa kaivaustutkimuksissa. Museo toteaa, että jos Etelä-Pohjanmaalle sijoittuvaan voimajohdon suunniteltuun reittiin tehdään merkittäviä muutoksia tai tarkastellaan uusia reittivaihtoehtoja, on täydentävän arkeologisen inventoinnin tarvetta harkittava uudestaan. Pienialaiset kiinteät muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kohteet eivät yleensä muodosta estettä voimajohdon rakentamiselle, sillä niiden säilyminen voidaan turvata sopivalla pylvässijoittelulla, ja merkittävydeltään vähäiseksi arvioidut muinaisjäännökset on tarvittaessa mahdollista poistaa riittävän dokumentoinnin jälkeen muinaismuistolain 11 §:n mukaisen kajoamislupaprosessin kautta. Museo huomauttaa, että muinaisjäännöksiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on huomioitava myös suurjännitelinjan epäsuorat vaikutukset sellaisiin muinaisjäännöksiin, joilta on arvoa kulttuurihistoriallisina nähtävyyksinä.

Suomen riistakeskus

Paikallista riistalajistoa ja riistataloutta koskevien lähtötietojen osalta riistakeskus korostaa tietolähteinä paikallisten metsästyseurojen, sekä riistahallinnon paikallistasona toimivien riistanhoitoyhdistysten

merkitystä. Hankealue sijaitsee Lapväärtin seudun, Isojoen-Karijoen, Pohjois-Satakunnan, Parkano-Karvian, Ikaalisten-Jämijärven, Hämeenkyrön-Viljakkalan sekä Nokian seudun riistanhoitoyhdistysten alueilla.

Voimajohtolinjat ja muut laaja-alaiset maankäytön muutokset pirstaloivat yhtenäisiä metsä- ja muita alueita, jolla on monen riistalajin osalta kielteinen vaikutus. Esimerkiksi metsäkanalintujen on arvioitu jo tällä hetkellä kärsivän voimakkaasti metsäalueiden rikkonaisuudesta Eteläisessä Suomessa. Suomen riistakeskuksen mielestä onkin hyvä, että arviointiohjelmassa yhdeksi painopisteeksi on valittu johtoalueen levenemisen vaikutukset ekologisiin yhteyksiin ja elinympäristöjen jatkuvuuteen. Etenkin Kristiinankaupungin ja Isojoen välisellä hankeosuudella kahden uuden 400 + 100 kilovoltin voimalinjan rakentaminen nykyisten voimalinjojen rinnalle synnyttää alueelle huomattavan leveän johtokäytävän, joka mahdollisesti jo rajoittaa aukeita alueita välttelevien lajien (esim. pyy) liikkumismahdollisuuksia ja elinalueita. Lähtökohtaisesti riistakeskus pitää kuitenkin uusien voimajohtojen sijoittamista olemassa olevien kanssa samaan maastokäytävään kannatettavampana vaihtoehtona kuin kokonaan uusien maastokäytävien avaamista. Riistakeskus esittääkin, että edellä mainitun painopisteen lisäksi erityistä huomiota kiinnitettäisiin myös mahdollisten uusien maastokäytävien vaikutusten arviointiin ekologisten yhteyksien ja elinympäristöjen pirstoutumisen kannalta.

Tällä hetkellä on nähtävissä, että käynnissä oleva energiamurros tulee aiheuttamaan hyvin laaja-alaisia maankäytön muutoksia Suomessa. Muutosten aiheuttamia kokonaisvaikutuksia esimerkiksi juuri ekologisten yhteyksien kannalta ei vielä tunneta. Riistakeskus pitääkin olennaisen tärkeänä, että ohjelmassa mainitun mukaisesti vaikutusten arvioinnissa pyritään arvioimaan myös hankkeen yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden, kuten tuulivoimahankkeiden kanssa, muun muassa linnustovaikutusten ja elinympäristöjen pirstoutumisen kannalta.

Arviointiohjelmassa jo mainitun lajiston lisäksi riistakeskus tuo esiin, että käytännössä koko hankealueella esiintyy pesivänä EU:n ns. direktiivilajeista myös euroopanmajava. Suomella on varauma euroopanmajavan osalta sekä luontodirektiivin liitteen II että liitteen IV vaatimuksista. Lajin esiintyminen hankealueella olisi kuitenkin syytä mainita ja tarvittaessa ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa.

Kuten arviointiohjelmassa on osin todettukin, Etelä-Pohjanmaan, Pohjois-Satakunnan ja Luoteis-Pirkanmaan muodostamalle alueelle tavoitellaan uuden metsäpeurapopulaation syntymistä metsäpeura-Life -hankkeen toteuttamien palautusistutusten myötä. Hankkeen myötä luonnonvarainen metsäpeurakanta on syntynyt mm. Lauhanvuoren kansallispuiston alueelle, joka sijaitsee aivan suunnitellun voimajohtolinjauksen tuntumassa. Metsäpeuran suojelussa Suomella on erityisen merkittävä rooli, sillä lajia tavataan vain Suomessa muutamalla alueella sekä Luoteis-Venäjällä. Käytettävissä olevan tiedon perusteella metsäpeura on poikkeuksellisen häiriöarka laji. Metsäpeuralle on valmisteilla luonnos uudesta hoitosuunnitelmasta, jossa yhtenä keskeisenä uhkana lajille on nähty tuulivoimarakentaminen nykyisille keskeisille metsäpeuran elinalueille. Erityisen ongelmallista on se, että useiden eri hankkeiden kokonaisvaltaista vaikutustenarviointia ei metsäpeurankaan osalta ole tehty.

Linnuston osalta ohjelmassa on tuotu esiin voimalinjan käytön aikainen lintujen törmäysriski yhtenä arvioitavana ympäristövaikutuksena. Suunniteltu voimalinja kulkisi usean linnustollisesti arvokkaan kohteen lähetyvillä, joissa esiintyy myös törmäyksille herkimpiä suurikokoisia ja isoiksi parviksi kerääntyviä lajeja kuten hanhia ja sorsia. Riistakeskus esittääkin, että YVA-selvityksen yhteydessä tulee sekä selvittää riskialtteimmat kohdat lintujen törmäyksille johtoverkostoon että laatia näiden osalta suunnitelmat ennaltaehkäisevistä rakenteellisista tms. toimenpiteistä vahinkojen ehkäisemiseksi.

Suorat vaikutukset metsästyksen harjoittamiseen tulee arvioinnissa tarkastella huolellisesti yhdessä paikallisten tahojen kanssa. Suurimmat vaikutukset metsästykselle syntyvät todennäköisesti elämysarvon vähentymisen kautta, korostuen mahdollisten uusien maastokäytävien kohdalla. Metsästäjät arvottavat

erämaisyyden, rauhallisuuden ja maisema-arvot usein suuremmiksi kuin saalisarvon. Siten uusi voimajohtolinja vähentänee paikallisten asukkaiden kokemaa metsästyksen virkistysarvoa.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä

Lautakunta esittää kannanottonaan, että linjatoimijan tulisi ensisijaisesti käyttää etenkin peltoalueilla mahdollisimman vähän viljelytoimia haittaavaa pylväsmallia, kuten harukseton seisova pylväs. Keskustelussa painotetaan Fingrid Oyj:n omaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa s. 56.

Lähtökohtaisesti siirtolinjat tulisi sijoittaa mieluummin päällekkäisinä kuin vierekkäin, niin ettei johtokäytävää levennetä turhaan.

Esitetään, että maan- ja metsänomistajille korvataan lunastuksesta joko maksamalla käypä rahallinen korvaus tai esim. luovuttamalla yhteismetsää.

Säteilyturvakeskus

Arviointiohjelmassa tarkasteltavat voimajohtoreitit sijoittuvat Kristiinankaupungin, Karijoen, Isojoen, Kankaanpään, Karvian, Parkanon, Ikaalisten, Ylöjärven, Hämeenkyrön ja Nokian kuntien alueille. Voimajohtoreittien yhteispituus on noin 245 kilometriä, ja rakennettavaksi valittavan reitin voimajohtoyhteyden kokonaispituudeksi tulee 159–178 km toteutettavan vaihtoehdon mukaisesti. Reitit sijoittuvat osin nykyiseen ja osin uuteen maastokäytävään. Alle 100 m etäisyydellä tarkasteltavien reittien keskilinjasta sijaitsee 34 asuinrakennusta ja 22 lomarakennusta.

Voimajohto aiheuttaa ympärilleen pientaajuisten sähkö- ja magneettikentän. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (1045/2018) on vahvistettu väestön altistuksen raja-arvot ja toimenpidetasot näille kentille. Asetusta ei sovelleta sähköturvallisuuslain (1135/2016) vaatimusten mukaisten suurjännitteisten ilmajohtojen, mm. 400 kV ja 110 kV voimajohtojen, aiheuttamaan altistukseen sähkökentälle. Magneettikentän toimenpidetaso 200 μ T ei ylitä voimajohdon allakaan, jossa on suurimmat magneettikentät. Asetus ei siten rajoita oleskelua voimajohdon läheisyydessä eli maa- tai metsätaloustöitä tai virkistyskäyttöä mm. metsästyksen, sienestyksen ja marjojen poimintaan. Asetus ei myöskään rajoita voimajohdon sijoittamista asuin tai lomarakennusten läheisyyteen.

Asetus ja sähköturvallisuuslain vaatimukset suojaavat voimajohtojen sähkö- ja magneettikentän välittömiltä haittavaikutuksilta. Voimajohtojen magneettikentällä epäillään kuitenkin olevan haitallisia pitkäaikaisvaikutuksia. Osa 1970-luvun lopulta alkaen tehdyistä väestötutkimuksista on antanut viitteitä siitä, että asumisesta voimajohtojen läheisyydessä saattaisi olla terveydellistä haittaa lapsille.

Näissä tutkimuksissa on havaittu, että voimajohtojen lähellä asuvilla lapsilla näyttäisi olleen hieman suurempi riski sairastua leukemiaan, kun lapset ovat altistuneet pitkäaikaisesti magneettikentälle, jonka keskimääräinen vuontiheys on ollut enemmän kuin 0,4 μ T. Solu- ja eläinkokeista saadut tulokset eivät ole tukeneet tätä havaintoa. Ei tunneta mekanismeja, jolla voimajohdon magneettikenttä aiheuttaisi leukemiaa tai muita syöpiä. Väestötutkimuksissa ei ole voitu osoittaa, että leukemia olisi seurausta altistuksesta magneettikentälle. Voimajohtojen sähkökentällä ei ole todettu olevan haitallisia pitkäaikaisvaikutuksia.

Voimajohtojen magneettikentän pitkäaikaisvaikutuksiin liittyvän epävarmuuden vuoksi Säteilyturvakeskus suosittelee uusien voimajohtojen rakentamista siten, että niiden aiheuttama magneettivuon tiheys ei pitkäaikaisesti ylittäisi 0,4 μ T voimajohtojen lähellä sijaitsevilla asuinrakennuksissa, jos se järkevin toimenpitein on mahdollista. Velvoittavaa estettä ei ole voimajohtojen rakentamiseen arviointiohjelmassa tarkasteltavien vaihtoehtoreittien mukaisesti.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut-yksikkö

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen katsoo, että Fingrid Oyj:n Kristiinankaupunki-Nokia 400 + 110 kilovoltin voimajohtohankkeen YVA-ohjelmaan tulee sisältyä voimajohtojen rakentamisesta purojen ja jokien elinympäristöille sekä kalastolle aiheutuvien vaikutusten arviointi. Voimajohtojen rakentaminen uomien ylitse saattaa vaikuttaa uomien tilaan ja kalastoon lähinnä tilapäisesti rakennettavien siltojen osalta ja pysyvästi rantapuuston kaatamisen kautta. Tilapäiset sillat saattavat heikentää kalojen elinolosuhteita lähinnä, mikäli niihin asennetaan kalojen liikkumista vaikeuttava rumpu. Uomaa varjostava rantapuusto on tarpeen säilyttää varsinkin matalilla virta-alueilla, jotka ovat keskeisiä elinympäristöjä hankealueen puroissa ja joissa esiintyvälle arvokkaalle virtavesikalastolle. Rantapuuston kaataminen heikentää uomien varjostusta, joka saattaa matalilla virta-alueilla voimistaa mm. taimenen poikastuotannolle haitallista pohjan leväkasvua ja liettymistä. Rantapuusto tarjoaa myös suojaa ja ravintoa kaloille. Voimajohtot tulisi siten vetää ensisijaisesti purojen ja jokien syvempien suvanto-osuuksien yli. Mikäli voimajohtot joudutaan laittamaan maakaapeleina vesistöjen ali, tulisi asennus tehdä ensisijaisesti suuntaporauksena.

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Maisemavaikutukset on tärkeä arvioida erityisesti uusien johtokäytävien kohdalla, ja erityisesti, jos ne sijoittuvat johonkin maakunnallisesti merkittävälle maisema-alueelle tai sen välittömään läheisyyteen. Valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita ei hankealueelle ohjelman mukaan Satakunnassa sijoitu. Myös rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteiden osalta on merkitystä sillä, onko johtolinja uusi elementti kulttuuriympäristössä. Sopivuus yleis- ja asemakaavoihin on myös tärkeä arvioitava. Tämä arviointitarve on tunnistettu ja kaavatilanne asianmukaisesti esitetty arviointiohjelmassa.

Varsinais-Suomen ELY-keskus pyytää saada tiedokseen alkuperäiset luontoselvitykset ja havaitut uhanalaisten ja direktiivilajien lajipisteet, jotta ne voidaan huomioida muussa maankäytössä. Selvitykset voi lähettää diaarille VARELY/6342/2020, josta ELY-keskus tallentaa ne LajiGISiin.

Hanke halkaisee maakuntakaavan Kytömäennevan suojeluvarausalueen rajautuvan yleiskaavan MY-alueen sen pohjoispään reunasta. Varsinais-Suomen ELY-keskus esittää, että linjaa siirretään hieman niin, että se kulkisi ko. MY-alueen pohjoispuolelta.

Hanke kulkee Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimialueella muutaman FCG:n arvokkaaksi inventoiman luontokohteen läpi (Suomijoen varsi, Luomanperän puro ja metsät. Alueiden luontoselvitykset eivät ole olleet ELY-keskuksen käytössä. ELY-keskus esittää, että kohteiden kiertämistä tarkasteltaisiin.

Korpikylän alueella (Kantin eteläpuolella) tulee arvioida liito-oravan kulkuyhteyksien säilymistä, koska suuri osa Suomijoen reunoista on LUKEn ennusteen mukaan yli 50 %:n todennäköisyydellä liito-oravalle sopivaa elinaluetta ja linjan molemmin puolin on havaintoja liito-oravista.

Murhikorven turvetuotantoalueen lähellä linja menee ELY-keskuksen rekisterissä olevan metsälain mukaisen lähdekohteen päältä, Näätäkanan kohdalla on niin ikään arvokas lähdeympäristö, mutta linja kiertää kohteen asianmukaisesti.

ELY-keskus katsoo, että voimajohtojen vaikutukset kanalintuihin, mm. metson soidinpaikkojen selvitykset/tarkastelu on syytä arvioida.

Suomijärvellä Natura-esiarvioinnin tueksi tulee arvioida isojen lintujen törmäysriskejä ja pohtia lieventäviä toimenpiteitä haitallisten linnustovaikutusten ehkäisemiseksi. Häädetkeitaan osalta tulisi tarkastella yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden ja infran kanssa.

Hanke menee Karvianjoen osayleiskaava-alueen läpi ja Karvianjoen yli, mutta ylityspaikka on kaavan ja luonnonarvojen kannalta kohtuullisen ongelmaton. ELY-keskuksella ei ole tästä huomautettavaa.

Häädetkeitaan läheinen rakentaminen tulisi tehdä vuoden lopulla 15.7. jälkeen petolinnun pesinnän häiriintymisen välttämiseksi.

Hankkeessa tulisi käsitellä vaikutuksia susiin (sijoittuuko hanke Satakunnassa susireviireille/susien lisääntymis- ja levähdysalueille).

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Y-vastuualue kiinnittää huomiota siihen, että sekä sen toimialueella erityisesti Pohjois-Satakunnassa että Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueen eteläosassa, Satakunnan maakuntarajan läheisyydessä on vireillä, suunnitteluvaiheessa tai viranomaisella ennakkotietona useita tuuli- ja aurinkovoimahankkeita, jotka ovat ilmoittaneet liittyvänsä valtakunnanverkkoon Kristiinankaupunki–Nokia-voimajohtolinjan kautta. Lisäksi Satakunnan merialueelle suunnitellaan suuria meritulivoima-alueita (EOLUS Finland Oy, Tuulia ja Wellamo), joissa yhtenä tarkasteltavana vaihtoehtona rantautumiselle ja valtakunnanverkkoon liittymiselle on tämä nyt käsiteltävänä oleva voimajohtohanke. Koska uusiutuvan energiantuotannon hankkeiden määrä on edelleen kasvussa, tulee mietittäväksi, riittääkö hankkeen nyt suunniteltu kapasiteetti vastaanottamaan näiden nyt tiedossa olevien hankkeiden ja mahdollisesti seuraavien vuosien aikana tietoon tulevien hankkeiden tuottamat energiavirrat, vaikka oletettavasti osaa hankkeista ei tulla koskaan toteuttamaan.

YVA-ohjelma on laadittu asiantuntevasti ja hankkeen todennäköisesti merkittävimmiksi ennakoitua vaikutukset on tunnistettu hyvin.

Väylävirasto

Väylävirasto tuo esille, että suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylväät estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, ettei liikenneturvallisuuden kannalta tärkeille kohdille tule näkemäesteitä.

Voimajohtorakenteiden kuljetuksissa on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen, sillä suuret rakenteiden osat voivat esimerkiksi haitata näkymiä. Mikäli johdon rakentamista tai esim. siihen liittyviä kuljetuksia varten tarvitaan joitakin erityisjärjestelyjä, kuten liittymien avartamista tai näkemäalueiden laajentamista, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinyölyiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa.

Väylävirasto muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle.

Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn.

Rautatiealueella voimalinjojen rakentaminen tapahtuu lunastusluvalla. Lunastusluvan lisäksi voimalinjan rakentaminen rautatietä risteävästi vaatii sopimuksen rautatiealueella työskentelystä (ratalaki 36 §). Sopimuksen yhteydessä varmistetaan turvallinen työskentely ja vastuut rautatien risteämissä. Sähköradan ylityksissä tulee olla vapaata tilaa vähintään 12,4 metriä kiskonselästä lukien. Korkeusvaatimus voi olla tätäkin suurempi, mikäli risteämisen kohdalla on muita ratateknisiä laitteita. Väyläviraston käytönjohtaja

Janne Nieminen allekirjoittaa ja hyväksyy sähköradan ylitykset voimajohtojen osalta. Työskenneltäessä ja liikuttaessa rata-alueella ja myös radan suoja-alueella on tarkistettava aina ratatyöluvan tarve. Rautatiealueella ja myös radan suoja-alueella työskenneltäessä ja liikuttaessa on noudatettava Väyläviraston ohjetta Radanpidon turvallisuusohjeet TURO (Väyläviraston ohjeita 10/2020), em. ohjeen tarkennusta (10.2.2021), ohjetta Valtion rataverkon haltijan osaamis- ja pätevyysvaatimukset (Väyläviraston ohjeita 5/2021) sekä tarvittaessa Sähkörataohjeita (Liikenneviraston ohjeita 7/2016). Työn tarvitsemista rautatieliikenteen liikennekatkoista on sovittava erikseen Fintraffic Raide Oy:n liikennesuunnittelun kanssa.

Koko rataosuutta Tampere – Oulu kehitetään vähittäin ja välille toteutetaan mm. kaksoisraideosuuksia alkaen 2000-luvun alkupuolelta. Voimajohtohankkeen toteuttamisessa on varmistuttava siitä, että Pohjanmaan radalle tai sen vilkkaalle junaliikenteelle ei aiheuteta haittaa tai häiriötä.

Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten L-vastuualueet.

Ympäristöterveys Pirteva

Toiminnasta ei saa aiheutua terveyshaittaa. Pohjavesille ei saa aiheutua pilaantumisvaaraa. Muutoin ei huomautettavaa.